47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2584

ՇԻՆԳՇԱԲԹ

1330 ՇԱՊԱՆ 10—1914 ՕՐԻԼԻՍ 12—25

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉ-I EFKIAR
54 Grand' Rue de Pera Porte 54
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՕՍՄԱՆԻԱՅԻ ԱՄԷՆ ԳՐՕՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ, ԹԻՒ 54

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐ ԵՏ ՉԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

Մանզումէի Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

منظومهٔ افكار ارمنيجه يومى غزته
صاحب امتياز اوحانس فريد
اداره‌خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده نومرو ٥٤

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏԱՐԿ.	ՎԵՑԱՄՍ.	ԵՌԱՄՍԳ.
Պոլսոյ համար	80 Ղշ.	45	25 Ղշ.
Գաւառներու համար	80 »	45	25 »
Արտասահմանի »	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ., մէկէ աւելի ծանուցմանց համար յատնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՃԱԼՈՅՍԻՆ, ԲԱՑԻ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻԷՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՀԵՐԻՍԱՆ ՈՒ ՇԵՐԵՓԸ

Կաթսային ու չերեփին պատմութիւնն է որ կը կրկնուի դարձեալ։ Կը յիշէք անշուշտ Իրիմեանի քարոզը Պերլինէ դարձին։ Հայրիկը, Սկիւտար պատարագելու տարուած էր և պատմական քարոզի մը մէջ կ'ըսէր թէ կաթսայով հերիսա դրած էին Պերլին, ուզեց ինքն ալ ժամանել, պատառ մը ալ ինք ուտել, բայց ահա իրեն դիտել տուին թէ չերեփ չունի ձեռքը, և ստիպուեցաւ հեռանալ կաթսային քովէն, ինք որ ամէնէն անօթին էր այդտեղ։

Հերիսան ազատութիւնն էր, ուրիշ կերպ ըսելով՝ կեանքի, ինչքի, պատուի ապահովութիւնն էր, աշխատանքի ու տանջանքի հէլալ վաստակին երաշխաւորութիւնն էր, և Հայը անօթին էր այդ բոլորին։ ու չէին Թողուր որ ինք ալ կաթսային ժամանայ, գոնէ անոնց հատ'վը, անոնց շոգիո'վը իր ստամոքսը խաբէ։ Չէին Թողուր որովհետև չերեփ պէտք էր ուտելու համար և չերեփը Զէ՛նքն էր...

Ու Խաչի պաշտօնեան չէր վարանած իր յրթունքէն կախուած ժողովուրդին, Խաչի Հօտին ըսելու.

— Հա՛յ ժողովուրդ, եթէ կ'ուզես որ դուն ալ քու բաժինդ ունենաս Հերիսայէն, ձգէ Խաչը և աշխատէ որ քիչ մըն ալ Շերեփը բռնես անոր տեղ...

Հայ ժողովուրդը հետեւեցաւ այս խորհուրդին, դարձաւ յեղափոխական, — անօրինա՛կ դէպք իր պատմութեան մէջ։ Գէ՛շ ըրաւ, լա՛ւ ըրաւ. հիմայ ուրիշ Թիւնն արժանի բանը սա է որ 1878ի իրականութիւնը չէ փոխուեր ոչ իսկ մատի մը չափ։ Անցեր են տարիները, յրլուներ է բլժիմ մը, հասատուեր է Սահմանադրութիւն, բացուեր է Երեսփոխանական ժողով, փայլուն ու հրապուրիչ կարդերու անուններ սկսեր են յրլանը ընել երկրին, ու դարձեալ կարելի չէ եղեր գտնել անհդաժեշտը, — կեանքի, ինչքի ու պատուի ապահովութիւնը, և անոնց հետ ալ միւս բոլորը, արդարութիւն, հաւասարութիւն, մէկ խօսքով՝ ապրելու հնարաւորութիւն։

Զէ՛ փոխուեր նաև հերիսայէն օգտուելու պայմանը. չերեփ պէտք էր 1878ին, այդ կենսատու սնունդէն պատառ մը բան ուտելու համար; չերեփ պէտք կ'ելլայ նաև այսօր։ Տեսէ՛ք Արաբները, զէնքի դիմեցին և ուզածնէն աւելին ստացան։ Տեսէ՛ք Ալպանացիները, զէնքի դիմեցին իրենք ալ, և դարձեալ ուզածնէն աւելին ձեռք բերին։ Տեսէ՛ք նաև Քուրդերը. զէնքը ձեռքերնին է, և իրենք ալ միտ ուզածնին կը գտնեն, երբեմն նաև աւելին...

Իսկ Հա՞յը... չերեփը վաղուց Թոցած է ձեռքէն, և այլեւս անգամ մըն ալ առնելիք չունի։ Հայը ա՛լ չապատարիր. կէս միլիոն մարտիրոս արժեց իրեն այդ ներսպատը որուն համար այդ ահաւոր զոհողութիւնը բրաւ, որուն սիրոյն այնքան տառապանք, զրկանք ու հալածանք տարաւ, որուն տենչոց իր կեանքին, իր օճախին, իր բարօրութեան իսկ գնով, ոչ իսկ միակ մատի մը կորուստը կ'արժէր, ո՛ւր մնաց կէս միլիոն զոհ և կէս դարու յամեցում իր նիւթական ու բարոյական յառաջդիմութեան մէջ։

Որովհետև՝ ի՞նչ էր իր աւազադոյն բաղձանքը։— Ան կ'ուզէր Թուրքիոյ մէջ հաստատուած տեսնել նոր ու աւելի տանելի կարգեր, օրէնքով, սահմանադրութեամբ երաշխաւորուած կարգեր, և եթէ ապրստամբեցաւ զահանդական բռնակալութեան մը դէմ, իր մեծագոյն իղձն էր այդ նոր կարգերէն բղխելիք հաւասարութեան ու բարութեան արշալոյսի մը ծագումը ողջունել, վերջապէս իբր մարդ ապրիլ երկրի մը մէջ, ուր անասուններուն չդայլուած հանդիստն ու խնամքն իսկ նախանձելի՛ կը մնային իրեն։

Եւ սակայն, այդ արշալոյսին ծագելէն վերջն ալ իր դրութիւնը մնաց նոյնը. ահա՛ Սահմանադրութիւն, ահա՛ արդարութեան և հաւասարութեան անունով երդուընցող պատութիւն։ Իսկ Հայուն վիճա՛կը... միւնոյնը, միւնոյնը, միւնոյնը հարստահարուած, միւնոյն թալանուած, միւնոյն իր պատուի զգացմամբ վիրաւոր, իր պարզական հոգէն ու օճախէն հալածական։ Ասո՛ր, այս ահաւոր դրութեան յանկլու համա՞ր ուրեմն իր հերոսական զաւակները ինկան, իր սրբատեղիները պղծուեցան, իր օճախները քանդուեցան, և անոնց աւերակները որբերու, այրիներու, ակուած հարսերու և աղջիկներու եղերաձայներով լեցուեցան կ'արժէ՞ որ անգամ մըն ալ ապատամբութեան դիմէ՝ այս միւնոյն ողբալի դրութեան ժամանելու համար...

* * *

Ո՛չ, Հայը այլեւս չապատամբիր, այլեւս զէնքի չի դիմեր, չերեփը ձեռք չառներ։ Եւ սակայն ՊէՏՊ է ԱՊՐԻ, պէտք է ինք ալ իր արդար բաժինը ուտէ հերիսայէն։ ... Մենք այս պահանջումը կ'ըսենք մեր ցեղին անունով, բայց նաև պատութեան շահը ունինք մեր աչքին առջեւ։ Որովհետև եթէ չապրի Հայը, չապրիր նաև Թուրքիան։ Այսքան դան փորձերէ և զոհողութիւններէ ետք, տէրութիւնը պէտք է հասկնայ վերջապէս թէ իր գոյութիւնը երաշխաւորելու համար ո՛չ այնքան զօրաւոր բանակի մը, այլ մանաւանդ քաղաքակրթական յատկութիւններու պէտք ունի։ Հարիւր և աւելի տարիներէ ի վեր երկիրը կ'անդամահատուի չարունակ։ աչքի առջեւ բերէք բաժնուած երկրամասերը, և պիտի տեսնէք թէ անո՛նք են որոնց մէջ բարբարոսութիւնը ամէնէն աւելի կը զբօսնուր, ջարդելով, լկելով, այրելով, կողոպտելով։ Դացի՛ն ահագին երկիրներ, և հիմայ մեր գլխուն փորձանքներ դարձած են, իրենց քաջելու կ'ուխտին ուրիշ կտորներ ալ, որոնց մէջ բարբարոսութիւնը տակաւին կանգ չէ առեր։

Հակառակ սակայն անցեալին այս դասերուն, դեռ մինչեւ երէկ պետութեան քով այն համոզումը կար թէ բանակը զօրացնելով կրնայ տէր մնալ երկրին հոգային ամբողջութեան։ այնքա՛ն ապահով էր այդ մասին, որ մինչեւ անդամ կ'երաշխաւորէին իսկ խլուսծներէն ալ մաս մը բան ետ դարձնել։ Իթթիհատի մեծագոյն տխմարութիւններէն մէկն ալ այս եղաւ անշուշտ, և այնքա՛ն ուաջ տարաւ այդ տխմարութիւնը որ մինչեւ անդամ 45 տարեկաններէն կողոց, կուրաց, զօսացեալց բանակ մը կազմելու հաւէսին ինկաւ։ Արդի՞ւնք։ Նորէն մաս մը հող թուաւ երկրէն, և ուրիշ մասեր ալ վտանգուեցան, Թուելու վրայ են։ Բայց եթէ փոխանակ երկրին զինուորական ոյժը աւելցնել ջանալու՝ քաղաքակրթական յատկութիւնները տարածելու, արհատցնելու աշխատէր, ապահովաբար ոչ այսպէս նոր անդամահատութեան մը դառնութեան կ'ենթարկէր Թուրքիան, ոչ ալ զայն կը բերէր կը ձգէր փորձանքի այս հողմին մէջ, ուրկէ դեռ յայտնի չէ թէ ի՞նչ զոհողութիւններով և ի՞նչ ամօթով պիտի կրնայ ողողիլ։

Թշնամին Թուրքիոյ համար սա կամ նա պետութիւնը չէ, թշնամին քաղաքակրթութիւնն է, անկէ՛ կուգայ բուն վտանգը, ա՛ն է դատապարտ այս երկրին դէմ, այս երկրին մէջ դեռ արմատացած բարբարոսութեան դէմ։ Եւ ո՛չ դանձանակ պատցնելով զոյանալիք նաւատորմիղով մը, ո՛չ ալ փոր ցինած, ու իւղ կապած և հովանոց մը անցամ կրելու անկարող 45 տարեկաններով զօրանալիք բանակով մը կարելի է մարանչել քաղաքակրթութեան դէմ, և Բարբարոսութիւնը պետական սիսթէմ մը դարձնելու ատիճան արհամարհել զայն,— ինչպէս եղաւ մինչեւ այսօր։

Կա՞յ աշխարհի մէջ ուրիշ երկիր մը ալ ուր ամէն օր հանդարտ քաղաքացիներու տունը մտնեն, անոնց կինն ու աղջիկները տանին, յանախ լլկեն իրենց ամուսիններուն, իրենց եղբայրներուն աչքերուն առջեւ, գոնման՝ կողոպտեն անխնայ, և սիրտերնին նեղացած տանեն ալ, ճանճ սպաններու պէս մարդ կոտրեն։ Կա՞յ աշխարհի մէջ ուրիշ երկիր մըն ալ ուր բանի կրօնափոխ ընեն տարբախտ, տակաւին իրենց մօրն ու մեծ քրոջ խնամքին և հոգածութեան կարօտ աղջիկներ, սպառնալիքի ու բռնութեան տակ անոնց ուրանալ տան իրենց պապենի հաւատքը, զիրենք դիեցնող մայրը, զիրենք մեծցուցած հայրը, իրենց բոլոր սիրականները։ «Վայրենի» աշխարհագրական անունով ճանչցուած ժողովուրդներ կան աշխարհի կարգ մը մասերուն մէջ, և սակայն, այդ «վայրենիներուն» մէջ ալ ասանկ բաներ չեն պատահիր բնաւ։

Բարբարոսութեան մէջ առաջնութիւնը ապաքէն մեր դժբախտ երկրինն է, և ճիշդ ատկէ է որ Թուրքիոյ գլխէն անպակաս կը մնան Թնդանօթի որոտումն ու գնդակներու սուլոցը։ Հարիւր տարուան պատերազմները, — միայն այսքանը յիշենք — Քաղաքակրթութեան անունով եղան պարզապէս, տեղի ունեցան՝ որովհետեւ Թուրքիա բարբարոս էր։ Եւ քանի՞ բարբարոսութիւնը չվերնայ, միշտ տեղի պիտի ունենան այդ արշաւանքները, հոգ չէ թէ քաղաքակրթական պատրուակներու տակ յանախ զուտ քաղաքական կամ տնտեսական նպատակներ քօղարկուած մնան։ Վերջապէս յանցանքը երկրին է որ շրջունակ չարժառիթ կը ստեղծէ այդ ոտնձգութեանց, իր հպատակները խոշտանգելով ա՛յնքան որ անոնց ցաւի աղաղակները, անոնց ողբն ու լացը արձագանգ կուտան այս երկի նոյն իսկ ամէնէն հեռաւոր անկիւնները, և քնացած ախորժակները կ'արթնցնեն։

Ցաւը մեզմէ է ուրեմն, ցաւը մեր բարբարոսութիւնն է, չայպանենք, չմեղադրենք օտարը։ Օտարը քաղաքակրթութիւնն է, օտարը կեանքի, ստացուածքի պատիւի ապահովութիւնն է։ Հայրենիքին բուն թշնամիները այն պետական մարդիկն են, որ կեանքի տարբերան իրաւունքներուն պահպանման մասին օտարին ժամանման ղեմալ կուտան։ Այս տեսակ պետական մարդոց սերունդն ու մտայնութիւնը պէտք է բառնալ։ քանի՞ կան անոնք, ամենազօրաւոր բանակներն ու նաւատորմիղներն անգամ չեն կրնար երկիրը փրկել ապահով կորուստէ մը։ Վերջապէս չմոռնանք որ մեզմէ դուրս՝ բոլոր աշխարհ քաղաքակիրթ է։ և մենք ոչ իսկ երաշխի մէջ կրնանք ունենալ բանակ մը ու նաւատորմիղ մը այնքա՛ն զօրաւոր որ բովանդակ աշխարհի դէմ ծառանանք...

* * *

Մանաւորենք մեր խօսքը Անատոլիի մասին, և երբ Անատոլիի վրայ կը խօսինք, ամէն բանէ առաջ մտաբերենք Պարսկաստանը, դարաւոր Իրանը, որ այսօր քիչ մը ամէն մարդու կը պատկանի... բացի Պարսիկներէն։ Ինչո՞ւ, որովհետեւ չկրցաւ Թօթափել բարբարոսութիւնը։ Նոյն բախտը կրնայ վիճակիլ նաև Անատոլիի, որքան ատեն որ քաղաքակրթութեան ճշմարիտ վառարան մը չչարտանք զայն։ կ'երթայ ան ալ մեր ձեռքէն, ինչպէս զայն ու երթալու վրայ են այնքա՛ն երկրամասեր, կ'երթայ ու ետ չի դառնար։ Հոն ուր Խաչը յաղթեց Մահիկին, Մահիկը այլեւս երբե՛ք չի ծագիր։ ա՛յս կը սորվեցնէ մեզի նոյն ինքն Թուրքիոյ պատմութիւնը։

Ո՞վ պիտի նպաստէ Անատոլիի քաղաքակրթութեան, ո՞վ ամէնէն աւելի աշխատանք ու քրտինք պիտի թափէ ատոր համար։ ո՞վ իր իմացական կորովը, իր ճարտարութիւնն ու հնարամտութիւնը պիտի արամադրէ այդ մեծ ու անհրաժեշտ գործին, — հէլվաճինե՞ը, լեկլէկիները, թէ աւազակութեամբ ապրող Քիւրտերը։ Նորէն Հայն է որ մեծագոյն օժանդակը պիտի դառնայ այդ գործին, նորէն Հայն է որուն չինարար քրտինքը պիտի ոռոգէ Թփփուած բարի սերմը, նորէն Հայն է որ իր գուրգուրանքով պիտի հսկէ այդ սերմին բողբոջման, ուռճացման։

Հայը այն պաշտելի, այն համբուրելի ժողովուրդն է որ հնուց ի վեր քաղաքակրթութեան ջահակիրը դարեր է Ասիոյ այդ խաւար անկիւնին մէջ, տաճարներ, աքներ, մարտիրոսացեր է Արեւմուտքի պատնէշ հորիզոնները երաղելով, որ զարհուրելի զոհողութեանց գնով՝ քաղաքակիրթ աշխարհին յառաջդիմութեանց ու գանձարաններուն արձագանգը հանդիսացեր է իր բարբարոս տէրերուն ու դրացիներուն մէջ։

Հայը այն պաշտելի, համբուրելի ժողովուրդն է որ Անատոլիի հողը շէնցուցեր, կենսախայտ բոյսերով, ծառերով ու ծաղիկներով ծածկեր է, որ հողին կոպած մնալու, իր պտղենի արաը գործելու յամառեր է կեանքը վրայ տալն իսկ աչք առնելով, որ իր հէլալ վաստակը անհաւատներուն բարբարոսներու անվերջ, անհատնում ջղիրներուն կերցուցեր և նորէն չէ յուսահատեր, որ երբ լծկան կենդանիներն են գողցեր՝ իր զաւակները կապեր է արօրին, որ երբ բանն ու բրինջ տարեր են, իր եղունգներով, իր ակառներով փորեր է հողը։ և նորէն ոսկեգոյն հասկերը ծածկեր են դաշտերը, և նորէն արօտները պճնուեր են դրախտաձուն ծաղիկներով, ու թաւշագեղ կանանչով։

Հայը այն ժողովուրդն է վերջապէս՝ որ սարուկ ըլլալով, դժոխային պայմաններու մէջ պարելու բռնատուած ըլլալով հանդերձ, Անատոլուի մէջ վեց հարիւր տարիներէ ի վեր սերտապող ցեղէն անհամեմատ աւելի բարձր է եղեր միշտ իր զարգացմամբ, իր քաղաքակրթութեամբ, իր զարգացներով ու իմացական ձեռնարկներով։ Ան կրնայ պարծիլ այսօր թէ իրապէս ինք միայն քաղաքակիրթ է բարբարոսութեան այդ յատին ու գրեթէ միակ միջնաբերդին մէջ։

Եւ այս ժողովուրդն է որ կը հալածէք, այս ժողովուրդն է որուն չինարար ալխատութիւնէն հողը կը խլէք, յանձնելու համար մարդոց՝ որոնք խոպան պիտի թողուն զանոնք, այս ժողովուրդն է որուն կը զրկենք մարդկութեան տարրական իրաւունքներն անգամ, — կեանքի, ինչքի և պատիւի ապահովութիւնն անգամ։

Բայց դուք երախտապարտ էք այդ ժողովուրդին։ ան ձեր Անատոլիի ստացուածքին բնական պահապանն է և ապագայի մեծագոյն դրաւականը։ Զորս Խաչին կը բաւէ ձեր Քիւրտերը, ձեր սպառազէն Քիւրտերը ցիր ու ցան ընելու համար։ Պարսկաստանի մէջ տեսանք ասոր օրինակը։ բայց երջանկ Հայութիւն մը, և Հայութեան երջանկութեամբ իրականանալիք քաղաքակրթութիւնը կրնայ ամենապահով կերպով ստոր արշաւանքի մը վտանգը հեռացնել անկէ։

Ապրեցուցէ՛ք Հայերը, որովհետև եթէ Հայերը չապրեցնէք՝ ԴՈՒՔ Ալ ՉԷՔ ԱՊՐԻՐ։ Մեծագոյն դասն է ասիկա զոր կրնաք քաղել ձեր ժամանակէն պատմութենէն։ — Ապրեցուցէ՛ք, և լա՛ւ ապրեցուցէք Հայերը...

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐՏՔ ՄԸ

Իթթիհատի դէմ եղած գլխաւոր և մեծ զժգոհութիւններէն՝ մէկն ալ անոր կոյր կուսակցամոլութիւնն ու կողմնակցութիւնն էր։ Հին ռէժիմի կարգ մը մեծարդներ հոն ապաստանած էին, և տակաւ ազդեցութիւն ձեռք բերելով գաւառ գացող պաշտօնեաները իրենց ձեռքին մէջ խաղալիք կը դարձնէին։ Ակնոց դուս, տեսակ մը հերձուած կը նկատուէին ոչ-Իթթիհատականները, որոնց համար ջանք կ'ելլար պատճառներ գտնելով հեռացնելու, չեզոքացնելու կամ տեղափոխելու և անոնց տեղ Իթթիհատականները պաշտօնի կոչելու։ Նորափետուր տղաք, բաւական է որ Իթթիհատական ըլլային և ազդեցիկ Իթթիհատականներու մարդիկ, կ'ելլային միւթէսարիֆ, տէֆթէրտար, գայմակամ։

Պոլսոյ մէջ շատ ծանօթ մարդ մըն էր այդ խուլ-համը։ Դրեթէ միշտ Սերգիս պէյի մտ, նոյն իսկ շատ ծանրակշիռ խօսակցութեանց միջոցին։ Թուրք պետական չրջանակներու մէկ սովորութիւնն էր արդէն, կառավարական գործերու մասին կատարուած խորհրդակցութիւնները գաղտնի պահելու համար, խուլ-համը ծառաներ պահել թէ՛ նախարարներու և թէ՛ մեծ պաշտօնատարներու գնումարման վայրերուն մէջ։ Պալատը ամբողջ խումբ մը ունէր խուլ-համերու։ Նպարքրոջը նոյնպէս։ Այդ սովորութեան հետեւեալով է որ Սերգիս պէյ ալ խուլ-համ մը կը պահէր։

Այն փորձառուր գիշերը իր տիրոջ ընկերացած էր տովորականին պէս, և որովհետև շատ հնարամիտ ու խորատես մարդ մըն էր, Սերգիս պէյ, Թէքքէն մտած միջոցին, խոհեմութիւն համարած էր դուրսը Թողուլ, ապահով ըլլալու համար որ գինքը չէին լրտեսած Հալէթի քիւրաւոր վարձկաններէն մէկ քանին։ Մինակ Զաքէրը չէր հաղուած, և ահա խուլ-համը դեռնափորն էր, տեսակ մը սնուլ բերդի մէջ, առանց փրկութեան ոճ է յոյսի։

Այդ եղած էր խուլ համին առաջին տպաւորութիւնը, երբ ուշադրելով սկսած էր քննել իր բանտը։ Մթին գետնափոր մըն էր, մէկը անոնցմէ որոնք սովորաբար մաս կը կազմէին քիչ շատ հարուստ մարդոց բնակարանին, և որոնք աւելի իբր թաքստոց կը ծառայէին։ Հրդեհները մէկ կողմէն, ու Սիւս կողմէն ալ Ինկիլիզիոյ խառնութիւնները, որոնք դրեթէ միշտ կենդանաւոր կը յանգէին, անհրաժեշտ դարձուցած էին այդ թաքստոցները։ Ամեհի քէօրքենին կամ պաշտօնատարը, վտանգին հոտը առնելուն, կամ հրդեհի մերձաւոր ուղղութիւնն մը տեսնելուն պէս, իսկոյն այնտեղ կը ծածկէր իր դրամն ու թանկագին իրեղէնները։

Խուլ-համը չէր դիտեր թէ քանի՛ ժամ է ի վեր այդ գետնափորին մէջ կը մնար։ Եւ հիմայ որ ինքզինքը գտած էր, ձար մը կը խորհէր ողջամիտ պրծելու համար այդ անհրապոյր բանտէն, ուր անօթի մեռնելու պիտի դատապարտուէր անշուշտ։ Չէր գիտեր թէ ո՞վ էր գինքը ձերբակալողը և թէ ինչո՞ւ ձերբակալուելէ վերջ այդտեղ նետուած էր, բայց ատոնցմով միտքը չարչրկելու ատենը չէր։ կարեւորը պրծիլն էր, կարելի եղածին չափ շուտ, և ճիշտ ատոր համար, ծուղի վրայ եկած, ու չդադրեցեալ կը գնէր գետնափորը, յուսալով որ ելքի ճամբայ մը կը գտնէ։

(Շարունակելի)

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (68)

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԴԷՊԻ ԿԱԽԱՂԱՆ

(ՎԷՊ ԱԶԳԱՑԻՆ—ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)

ԺԷ.

ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ

Երկու Միրանացիներն ալ չատ չնեցան և փողոց ելան։ Երկուքն ալ գետպանատուն պիտի վերադառնային։

— Ինչ կ'ըսես, հարցուց փոգ քարտուղարին, Թուսիոյ դեսպանատունը նուազ բան գիտէ կոմսուհիին առեւանգութեան մասին, քան Ջիլին Մարին։

— Այնինքն...

— Այսինքն սա թէ Պալատին կողմէ կատարուած առեւանգութեան խնդիր չկայ բնաւ... ապահովաբար այս գործը այդ Ալի պէյ կոչուող Թուրքը սարքած է, հիմայ համոզուած եմ ասոր։

— Բայց կէտ մը կայ զոր պէտք է նկատի առնենք... զինուորական կցորդը կ'ըսէր թէ կոմսուհին այս առտու Պալատին մէջ տեսնող եղեր է... եթէ Ալի պէյ ըլլար առեւանգողը, ապահովաբար Պալատ չպիտի տանէր կոմսուհին։

— Զեմ գիտեր թէ որքա՞ն վստահելի աղբիւրէ մը քաղեր են այդ լուրը, բայց եթէ երբեք ստոյգ ալ ըլլայ, նորէն չպիտի կրնայ յղկել իմ խոր համոզումս թէ այս առեւանգութեան խնդրին մէջ Պալատը մատ չունի... չի՞ կրնար ըլլալ որ Ալի պէյ առեւանգութիւնը կատարել տալէ վերջ, ուղղակի Պալատին կողմէ պաշտօն ստացած ըլլայ առեւանգիչները ձեւականօրէն ձերբակալելու... այդ պարագային, կոմսուհին ձեռք անցընելէ վերջ կրնայ Պալատ բերած ըլլալ տժամաքար... չմոռնանք որ Ալի պէյ տէրութեան ամէնէն աղդեցիկ պաշտօնարին՝ Հալէթ էֆէնտիի մերձաւոր ազգականն է։

— Բայց մեզի՞ ինչ, վրայ տուաւ քարտուղարը, չահ մը չունինք վերջապէս այս խնդիրը մտահոգութեան առարկայ դարձնելու համար։

— Ընդհակառակը, մեծ չահ ունինք, պայմանաւ որ առաւ դեսպանատունը յարատեւ իր սխալին մէջ, և անա՛նկ համոզուած մնայ թէ իրօք Պալատն է առեւանգիչը...

— Զեմ հասկնար։

— Հիմայ կը հասկնաս... Թուրքիա այս պահուս դէպի Ռուսստան կը հայի... ուեղրդ է հիմայ պատճառները մանրամասնել, սոսկ իրողութիւնը հաստատենք և սկսինք տրամաբանել... քանի որ ռուսերէնուրք քարեկամութիւն մը կրնայ մեր չահերուն մէջ ասել, պէտք է ամէն կարելի ճիգ թափել այդ բարեկամութիւնը պահպանելու համար, և որովհետև կոմսուհիին առեւանգութիւնը մեծապէս կրնայ նպաստել այս նպատակին իրականացման, պէտք է որ առեւանգիչը...

— Պալատը ըլլայ։

— Այո՛, հակառակ անոր որ ինք չէ։ ահա խնդիրը։

Դեսպանատունն հասած էին արդէն։

ԺԸ.

ՍԵՐԳԻՍ ՊԷՅԻ ՀԱՄՐԸ

Կապոցի մը պէս գետնափորը նետուելէն վերջ, Սերգիս պէյի համրը ամբողջ տասը վայրկեան՝ կէս նուազուն վիճակի մը մէջ մնացած էր, չէր կրցած ոչ իսկ չարժում մը ընել։ Զաքէրի կողմէ ձերբակալութեան և մինչեւ Եիւքսէք Քալորրջի այդ աւերակները փոխադրութեան միջոցին բաւական հայժամ եղած էին արդէն իր անդամներու։ Գետնափորը այնքան բարձր չէր, բայց Զաքէրը ալ փափկութեան վարժ մէկը չըլլալով, քիչ մը բրտութեամբ ձգած էր վար, անանկ որ անկումը բոլորովին ուշաթափ ըրած էր զայն։

Պոլսոյ մէջ շատ ծանօթ մարդ մըն էր այդ խուլ-համը։ Դրեթէ միշտ Սերգիս պէյի մտ, նոյն իսկ շատ ծանրակշիռ խօսակցութեանց միջոցին։ Թուրք պետական չրջանակներու մէկ սովորութիւնն էր արդէն, կառավարական գործերու մասին կատարուած խորհրդակցութիւնները գաղտնի պահելու համար, խուլ-համը ծառաներ պահել թէ՛ նախարարներու և թէ՛ մեծ պաշտօնատարներու գնումարման վայրերուն մէջ։ Պալատը ամբողջ խումբ մը ունէր խուլ-համերու։ Նպարքրոջը նոյնպէս։ Այդ սովորութեան հետեւելով է որ Սերգիս պէյ ալ խուլ-համ մը կը պահէր։

Այն փորձառուր գիշերը իր տիրոջ ընկերացած էր տովորականին պէս, և որովհետև շատ հնարամիտ ու խորատես մարդ մըն էր, Սերգիս պէյ, Թէքքէն մտած միջոցին, խոհեմութիւն համարած էր դուրսը Թողուլ, ապահով ըլլալու համար որ գինքը չէին լրտեսած Հալէթի քիւրաւոր վարձկաններէն մէկ քանին։ Մինակ Զաքէրը չէր հաղուած, և ահա խուլ-համը դեռնափորն էր, տեսակ մը սնուլ բերդի մէջ, առանց փրկութեան ոճ է յոյսի։

Այդ եղած էր խուլ համին առաջին տպաւորութիւնը, երբ ուշաթափելով սկսած էր քննել իր բանտը։ Մթին գետնափոր մըն էր, մէկը անոնցմէ որոնք սովորաբար մաս կը կազմէին քիչ շատ հարուստ մարդոց բնակարանին, և որոնք աւելի իբր թաքստոց կը ծառայէին։ Հրդեհները մէկ կողմէն, ու Սիւս կողմէն ալ Ինկիլիզիոյ խառնութիւնները, որոնք դրեթէ միշտ կենդանաւոր կը յանգէին, անհրաժեշտ դարձուցած էին այդ թաքստոցները։ Ամեհի քէօրքենին կամ պաշտօնատարը, վտանգին հոտը առնելուն, կամ հրդեհի մերձաւոր ուղղութիւնն մը տեսնելուն պէս, իսկոյն այնտեղ կը ծածկէր իր դրամն ու թանկագին իրեղէնները։

Խուլ-համը չէր դիտեր թէ քանի՛ ժամ է ի վեր այդ գետնափորին մէջ կը մնար։ Եւ հիմայ որ ինքզինքը գտած էր, ձար մը կը խորհէր ողջամիտ պրծելու համար այդ անհրապոյր բանտէն, ուր անօթի մեռնելու պիտի դատապարտուէր անշուշտ։ Չէր գիտեր թէ ո՞վ էր գինքը ձերբակալողը և թէ ինչո՞ւ ձերբակալուելէ վերջ այդտեղ նետուած էր, բայց ատոնցմով միտքը չարչրկելու ատենը չէր։ կարեւորը պրծիլն էր, կարելի եղածին չափ շուտ, և ճիշտ ատոր համար, ծուղի վրայ եկած, ու չդադրեցեալ կը գնէր գետնափորը, յուսալով որ ելքի ճամբայ մը կը գտնէ։

(Շարունակելի)

լու Պատմա՞ն։ Պատեառը մի՛ չեւ հիմա չենք գիտեր, նոյնիսկ Բ. Դրան կենսագրական դիւանին մէջ եղած տրամանագրութիւնը յիշատակէն իսկ ամօթ է սահմանագրական երկրի մը համար։

Կառավարիչը եղածը զրկանք և ապօրինութիւն համարեց, բողոքեց, անընդհատ դիմեց բոլոր եկող գացող վարչականներուն, նախարարներուն և Պեռական Խորհուրդին, արդարութիւն միայն պահանջելով, քայց երեք տարի իրեն նոյն ընդվզեցուցիչ ու դժբաղդ պատասխանը տուին, այսինքն՝ . . . չպատասխանեցին։

Բողոքի և արդարանդրութեան ձայնը խեղդեցին, որովհետեւ ան չի ուզեր Իթթիհատի խնկարկել ու քծնել, և փոխանակ արդարութիւն ու ճշմարտութիւն տալու անոր, իբր . . . խռովարար բանտարկեցին ալ դայն որ կեսարիոյ մէջ խռովութիւնները և արիւնահեղութիւնը արգիլած էր իր կեանքին գնով։

Ահա Իթթիհատի վարչական սիալ սիսթէմին մէկ տխուր օրինակը։

Հիմա որ, եկած է նոր և չէզոք դահլիճ մը՝ արդարութիւն և իրաւունք գործադրելու, ցեղերու հաշտեցութիւնը զօրացնելու և զրկանքները դարմանելու համար, ուրախ ենք որ ի մէջ այլոց ճէմալ պէյ ալ պիտի ստանայ իր արդարութեան իրաւունքը, և նոր վարչապետն ու պետական խորհուրդի նախագահը անմիջապէս նկատի առնելով՝ անոր վերաբերեալ թուղթերը, հայրենիքը չպիտի զրկեն իր կարողագրդն և ճշմարիտ մէկ զաւկին ծառայութենէն։

Կը մաղթենք և կը յուսանք որ ճէմալ պէյ կը գրաւէ իր արժանաւոր բարձր դիրքը, միայն թէ, արդեօք լու չէ՞ր բլլար որ, իբր գոհացում եղած անարդերի զրկանքի մը, զայն դա՛ռնալ իզմիրի սանձագը զրկէին և պահ մը եւ, հոնկեց առնէին՝ կուսակալութեան բարձրացնելով։

Ասիկա կատարել արդարութեան պարտք մը կատարել պիտի բլլայ։

Տ.

Կարդալ Դ. Էյլին մէջ
«Թիրկօլը և իր տնտեսական վիճակը»

ՀԱՄԻՏԸ ԲԵՐԵԼ ԿՈՒԶԵՆ

ԵՒ ԻԹԹԻՀԱՏԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐՆ ԱԼ ԿԱԽԵԼՈՒ ԿՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻՆ

ԻՆՉ Կ'ԸՍԷ ԻԹԻՀԱՏԻ ԿԵԴՐՈՆԸ

ԳԵՐՄԱՆՆԵՐԸ ԿԸ ՑՍՐՓՈՂԷՆ ԻԹԹԻՀԱՏԸ

"ԹԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆԸ

ԱՀՄԷՏ ՐԻԶԱ ՊԷՅ

ԿԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԻ ԻՐԵՒԻ ԿԱՀԱՐԱՍԻՆԵՐ «ԱՇԸՐՄԻՇ» ԸՆՈՂ

'ԹԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

Իտալական Թորիթիանաւերու Տարտանէլի մէջ կատարած վերջին գործողութիւնները կրգան են։ Մանուցուած էր թէ օսմ. կառավարութիւնը պիտի գոցէ նորէն նեղուցը։ Ա.ս լուրը չսուզուեցաւ և չեզոք տէրութիւնները զոհ են որ թուրքիա կը յարդէ միջազգային յանձնառութիւնները որոնք կը պարտադրեն զայն ազատ թողլու վաճառականութեան առջև նեղուցին անցքը։ Որքան պիտի տեւէ այս դաղտութիւնը։ Մարդ կը վարանի պատասխանելու այս հարցումին։

Օսմ. մայրաքաղաքին մէջ քաղաքական կացութիւնը միւս կողմէ խիստ գէշ է։ Երէկուան և այսօրուան հեռագիրները ցոյց կուտան թէ Իթթիհատը ինկած է։ Սուլթանին բանակին ուղղած յայտարարութիւնը հարուած մը է անոր։

Որովհետեւ այդ յայտարարութեան շատ մասերը անոր դէմ ուղղուած են։ Իթթիհատը, այն ատենէն վտանգ է արդէն իր անկարողութեան որ որոշած է հաւանիլ ո և է դահլիճի։ Ասիկա նոյն իսկ կը հաւանի որ Բեռլինի փաշա Մոնեզ դահլիճին մէջ։ Անիկա միայն կը ջանայ չլուծել երեսփ. ժողովը։ Սկսեր բացարձակապէս իրեն դէմ են։ Անոնցմէ ոմանք, անցեալ օր հանդիպելով Թալէաթ պէյի, նախատած են զայն։ Շատ մը երեսփխաններ սպառնական գրեր ստացած են։ Երեւութապէս զինուորականները յղած են քաղաքացիներու հետ իրենց ազգակցութիւնէն։ Սուլթանը դանոնք պարտականութեան հրաւիրելով, անմոռոլորդական նախարարները հեռացուց։ Կացութիւնը վեց տարի առաջուան կացութիւնն է շատ տարբեր է։

Մտահոգութիւնը Պոլսոյ մէջ չէ որ սահմանափակուած է։ Ալպանիա կատարեալ եռուզեռի մէջ է և կանոնաւոր զօրամասիներու սպաները կոչ մը ուղղած են Մակեդոնիոյ բոլոր պահակազօրաց։ Այս կոչին մէջ անոնք կը յայտարարեն թէ ալպանացի ազատամարտը իսկապէս կը ներկայացնեն հանրային կարծիքը և թէ հայրենասիրութիւնը կը պահանջէ անոնց միանալ։ Ասիկա ծանրակշիռ և նոր հարց մըն է։

Մինչեւ հիմա, Ալպանիոյ քրոնիք ապրստամբութիւնը մեղմացնելու համար, կառավարութիւնը կրցած էր բանակին հաւատարմութեան վրայ հուսալ։ Անցեալ տարի, Սուլթանին ուղեւորութեան առթիւ, կը թուէր թէ այս հաւատարմութեան ինչպէս նաև չափաւոր միջոցներու շնորհիւ, հանդարտութիւնը վերահաստատեցաւ և լուրջ յառաջդիմութիւններ եղան։ Բայց ասոնք դարերեան մէկէն ի մէկ և այսօր զարդական անհրաժեշտ գործիքը կը պակսի նախարարներուն։ Այս պայմաններուն մէջ, իշխանութեան կեդրոնը տեղափոխուեցաւ։ Փոխանակ Պոլսոյ Ալպանիոյ հրամայելու, այս վերջինն էր որ Պոլսոյ հրամայեց։

Իրաց այս վիճակը ցաւալի և ողբալի է։ Շատ կանուխ է դեռ պատասխանատուութիւնները ճշդելու համար և յետոյ ի՞նչ օգուտ։ Թուրքիա, որ պատերազմի մէջ է, և ներքին ապստամբութիւնը մէկ կողմէն և կառավարութեան անիշխանութիւնը միւս կողմէն դինքը կը նեղեն, իր բոլոր հաւատքը կորնչացուցած է նոր բէժիմի մարդոց վրայ։ Հին բէժիմի նախարարներն է որ Սուլթանը կոչ կ'ընէ զորքի դլուխ անցնելու։

Թէվֆիկ, Բեռամի, Հիլմի փաշաները երբմնի անձնաւորութիւններ են որ մէջտեղ կուգան։ Շատ քիչ անգամ կը պատահի որ այնքան կատարեալ բլլար ձախողութիւն մը։ Մաղթենք որ հիւանդը դարմանելու կոչուած բժիշկները յաջողին զայն դարմանել։

ԻԹԹԻՀԱՏԻ ԿԵԴՐՈՆԷՆ ՀՐԱՀԱՆԳԸ ԴԱԻԱՌԻ ԻՐ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐՈՒՆ

Դաւառներու Իթթիհատական ակումբները հրահանգ խնդրած բլլալով կեդրոնէն, ներկայ կացութեան մէջ բռնելիք ընթացքնուն մասին, կեդրոնը հետեւեալը պատասխանած է.—

«Վերջին դէպքերու հետեւանքով կազմուած Դահլիճը, ըստ Սահմանադրութեան, պարտաւոր է իր ծրագիրը պարզել Երեսփ. ժողովին առջեւ։ Իթթիհատը ներկայացնող խորհրդարանական խմբակին՝ քուէարկելու կատաբեալ ազատութիւն թողուած է։ Այն պարագային, երբ դահլիճին ծրագիրը հաճելի չլլայ Իթթիհատի ծրագրին՝ ամենաէական և մասնաւորի կեդրոնացման սկզբունքին վերաբերող կէտերու մէջ, կուսակցութիւնը վստահութիւն պիտի յայտնի նոր Դահլիճին։ Իթթիհատի գլխաւոր նպատակն է ոչ է կերպով անդրդրութիւնը չխանգարել։»

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԴԱՏՈՒՄ ՄԸ ԻԹԹԻՀԱՏԻ ՄԱՍԻՆ

«Ֆոսիչէ Զայթունկ, Սայիտ փաշայի դահլիճին անկման վրայ կը հրատարակէ չահեկան յօդուած մը, որ կը պարունակէ հետեւեալ զնահատական մասը հանդէպ Իթթիհատի.—

«Հիմայ որ Իթթիհատը կը քաշուի գործէ, պէտք է յիշել անոր անդամներուն յատկութիւնները։ Անոնք երբ գործի գըլուխ անցան ապացոյցը տուին իրենց իմաստութեան և պարկեշտ կարողութիւններուն։ Անոնք հայրենիքին նուիրած էին իրենց հմտութիւնն ու աշխատութիւնը։ Անոնք իրենց կազմակերպութեան մէջ ներմուծեցին խիստ «տիսիպլին» մը, որ մինչեւ ցարդ անկարելի կը նկատուէր Թուրքիոյ մէջ։ Անոնք արդարօրէն փրկեցին երկիրը յեղափոխութեան վտանգներէն։ Անոնց գործունէութիւնը նպատակ ունեցաւ վերակազմելու Բանակը, ելեւէմուտքը, Արդարութիւնը և Հանր. կրթութիւնը։ Բնական է թէ ընդդիմադիրները չեն ուզեր տեսնել այս բոլորը, և կը տեսնեն միմիայն անոնց թերի կողմերն ու սխալները։ Ինչ որ ալ բլլայ, պատմութիւնը չպիտի մոռնայ թէ Իթթիհատը դարուս փայլուն գործերէն մին կատարած եղաւ Թուրքիան դնելով յառաջդիմութեան ճամբու մը մէջ և անոր տալով հաստատուն հիմեր։ Դասալի պատասխանութեան առթիւ որ տեղի ունեցաւ երկու տարի առաջ, մենք դատապարտեցինք Իթթիհատի ալպանական քաղաքականութիւնը, նոյնպէս իր ընթացքը ապստամբ Մալիսորներու մասին։ Դասէ՛ն ինկաւ այս քաղաքականութեան պատճառով։ Դրութիւնը փոխուած է, բայց ապագան տեսնենք ի՛նչ պիտի բերէ Թուրքիոյ։»

ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՈՒՐՖԱՅԻ ՄԷՋ

ՍԵՒ ՀՐՈՍԱԿՈՒՊԻՒ ՄԸ ԳՈՐԾԵՐԸ

«ԻԹԹԻՀԱՏԻ ՊՆՏԵՐԸ ԿԱԽԱՂԱՆ ՊԻՏԻ ՀԱՆՈՒԻՆ»

Ուրֆայէն հետեւեալը կը գրուի յուլիս 10 Թուով «Օսմանիչէր Լոյտ»ի։—

Այս օրերս յետադիմական դաւադրութիւն մը երեւան հանուեցաւ որ իրեն նպատակ ունէր դահընկէց Սուլթանը դարձեալ գահին վրայ բարձրացնելու։ Այս դաւադրութեան կուսակիցներէն քանի հոգի, ամէնքն ալ իսկայ, ձերբակալուեցան։ Կ'ըսուի թէ տարէն իսկ կարգ մը նպատակներ գործուեր են այն Սեւ հրոսակխումբին կողմէ որ չրջել կու տար սա դրոյցը թէ բոլոր Իթթիհատական պետերը կախաղան պիտի հանուին։ Կառավարութեան դիրքը կնճռոտ է, մանաւանդ հիմայ, ինչու որ բանականի ուժ չունի։

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

ԳԱԻԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Դաւառներէն հետզհետէ հեռագրեր կը հասանին հաղորդող թէ Սահմանադրութեան տարեդարձը տօնուած է նաև գաւառներու մէջ, ուշնուազ խանդավառութեամբ։

Պաղտատէն և Կարիէնէն «Օսմ. Լոյտ»ի հասած մանաւոր հեռագիրներ կ'ծանուցանեն թէ մեծ զօրահանդէսներ տեղի ունեցած են առջի առտու և գիշերը լուսավառութիւն կատարուած է։ Պաղտատի մէջ, կուսակալին հրաւէրով 5000 պէյէվիներ մասնակցած են զօրանցքին։ Ոչ մէկ դէպք պատահած է։ Կարնոյ մէջ նոր դահլիճին կազմութիւնը գերազանց տպաւորութիւն մը թողած է։ Պատատի մէջ սակայն, քրիստոնեայ չրջանակները յուսահատ են։

ՖԷՐԻՏ ՓԱՇԱ ԿԸ ՄԵՌՓԷ

ՆԵՐՔԻՆ ԴՈՐՄՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Օսմ. զորձակալութիւնը երէկ հաղորդեց թէ նախկին վարչապետ Ֆէրիտ փաշա մերժած է ներքին գործոց նախարարութեան պաշտօնը որ առաջարկուած էր իրեն։

Ինչպէս յայտնի է, Ֆէրիտ փաշա Լոզան կը գտնուէր և իրեն հեռագիր քաշուած էր ու կ'սպասուէր իր պատասխանին։

ԹԱՇԵԱՐ ՊԷՅ ՊՈԼԻՍ ՉԷ ԵԿԱՒ

«Լէվանթ»ը կը հերքէ այն լուրը թէ Թաշեար պէյ և զինուորական նոր պատգամաւորութիւն մը Պոլիս եկած են։ Այս բանին պէտք չկայ, որովհետեւ արդէն իսկ այս սպաները Պոլիս ներկայացուցիչներ ունին որոնք առաջին օրէն ընդունուեցան նոր դահլիճին կողմէ, կ'ըսէ նոյն թերթը։

ՅՈՒՆՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ ԿԱՑՍ ՊԱԼՈՍՅԱՆ ՄԷՋ

ՀԻԼՄԻԷՅԻՆ ՀԻԼՄԻ ՓԱՇԱՅԻ ՀԱՒԱՏԻՐԸ ԵՕԱՔԻՄ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ

Տ. Եօաքիմ Պատրիարք, ընկերակցութեամբ պատրիարքարանի գործակատար Իքիտաի էֆի առջի օր կէս օրէ վերջ կայս. պալատ գնաց և Ցուլիս տասնի տասնին առթիւ իր անունը արձանագրեց մասնաւոր տոմարին մէջ։ Պատրիարքին կողմէ զօրահանդէսին ներկայ գտնուեցան Վիչէի և Տէպրէի մետրոպոլիտները, ընկերակցութեամբ օգնական գործակատար Սիլիրքի էֆ. Բօսթանթինիսի։

Տ. Եօաքիմ Պատրիարք առջի օր այցելեց Հիւսէյին Հիլմի փաշայի և ներհաւորեց իր անուանումը, իբր դատական նախարար։

Նոր նախարարը հաւատաց Պատրիարքին թէ նոր դահլիճը իր ամբողջ կարելին ի գործ պիտի դնէ գոհացնելու համար քրիստոնեայ տարրերը։

ԻԶՄԻԹԻ, ՊԻԼԷՃԻԿԻ ԵՒ ՊՐՈՒՍԱՅԻ ԶՕՐԱԲԱՇԻՆՆԵՐՈՒՆ ԵՐԴՈՒՄԸ

«Թան»ը կ'ըսէ թէ սպաները պահանջած են նաև որ Հաքգը փաշայի դահլիճը ամբաստանութեան տակ առնուի։ Կ'ըսէ նաև թէ Պրուսայի, Իզմիթի և Պիլէճիկի զօրաբաշխները երդում ըրած էին զինուորական դաշնակցութեան միանալու։

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ-ԵԳԻՊՏԱՑԻՆԵՐԸ

Ժընէվէն հետեւեալը կը հեռագրուի յուլիս 23 Թուով Օսմ. Լոյտ»ի։— Եւրոպայի Երիտասարդ—Եգիպտացիներու քոմիթէին նախագահն Ֆէհմի պէյ յիշատակագիր մը մատուցած է Խեդիվին, որով կը խնդրուի անկէ Սահմանադրութիւնը վերահաստատել, և վերջ տալ ազատութեան գաղափարին հետ անհաշտելի եղող կացութեան մը։ Սահմանադրութեան հրամարանքը պիտի ձգտի բարելաւելու երկրամասի կացութիւնը, որ միջազգային խիստ հակակշռին հետեւանքով ծարաւեղօրէն անպաստ հանգամանք մը առած է։ Այն պարագային երբ Անգլիոյ կառավարութիւնը ընդդիմանայ Սահմանադրութեան, պիտի դիմուի Անգլիոյ հանրային կարծիքին։

ԻԹԹԻՀԱՏԻ ԱՋԳԱՅԻՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐԷՆ ՄԻՈՑՆ ՕԱՍՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Սայիտ փաշայի դահլիճին մէջ գտնուած Իթթիհատի ազգային մէկ անդամը հետեւեալը յայտարարած է «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի Թղթակիցին.— «Մենք հաստատ պիտի երեւինք Թէվֆիգ փաշայի կազմած համաձայնութեան Դահլիճի մը նկատմամբ։ բայց եթէ ասկիա չլլայիր, մենք պիտի կազմէինք Դահլիճ մը կա՛մ Հաճի Ասիվ պէյի կամ իմ եպարքոսութեանս ներքեւ։ Ասկիա պիտի բլլայ զուտ Իթթիհատական Դահլիճ մը և մինչեւ ծայրը պիտի երթանք։ Երեսփ. ժողովին մէջ մենք մեծամասնութիւն ունինք և այսուհետեւ պիտի գործենք ըստ Սահմանադրութեան տարամարութիւններուն։ Եթէ կայ սպայ մը որ կ'ուզէ դիս սպանել, կրնայ դիս գտնել պաշտօնատանս մէջ։ Ես այս կարծիքը ունիմ կացութեան վրայ։»

«Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի Թղթակիցը տեսակցեր է սպաներու հետ, որոնք ըսեր են թէ իրենք Թէվֆիգ փաշայական Դահլիճի պէտք չունին, այլ կ'ուզեն որ կա՛մ Հիւսէյին Հիլմի փաշա կամ Բեռամի փաշա կազմէ նոր Դահլիճը։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԹԵՐԹԵՐՈՒ ԿԱՐԾԻՔԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՎԵՐԱԲ ՏԱԳՆԱՊԻՆ ՎՐԱՅ

Պերլինէն կը հեռագրուի Յուլիս 22 Թուով «Բէօլէնիչէ Զայթունկ»ը կ'ըսէ թէ դատ մեծ օգուտ առաջ պիտի գայ, եթէ բանակը իր քաղաքական բոլոր զբաղումներ մէկդի ընելով նուիրուի միայն իր գործին։ Իսկ «Ֆոսիչէ Զայթունկ»ը, դիտել կուտայ թէ նոր դահլիճը կարելի է անուանել պետական հին մարդերու դահլիճ։ Այս վերջին տարիներս Թուրքիա երիտասարդներէ կը կառավարուէր, հիմա անոնց կը յաջորդեն փորձառու մարդիկ։ Կ'ենթադրենք որ, կ'ըսէ, Թուրքիոյ մէջ բանրնչուում մը առաջ պիտի գայ, Ալպանացիներու ն ըլլալիք գիջողութիւններուն։

ՀԻՆ ՐԷԺԻՄԻ ՄԱՐԴՈՅ ԿԸ ՅԱՆՁՆՈՒԻ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԳՈՐԾԱԴՐԵԼՈՒ ՊԱՇՏՕՆԸ

«Թան», կ'ըսէ Բարիզէն յուլիս 23 Թուով «Օսմ. Լոյտ»ի հասած հեռագիր մը,—խօսելով Նոր դահլիճին վրայ զոր ամբողջ ժողովը կ'որակէ ազգային մեծ դահլիճ, դիտել կուտայ թէ Իթթիհատը իր ուժը կորնչացուցած է և Սուլթանը նոր դահլիճ մը կազմած է ընդդէմ Իթթիհատի։ Ցնորոյ «Թան» կը գնահատէ նոր դահլիճին անդամները և կ'եզրակացնէ.— «Թուրքիան կը մնայ սահմանադրական, բայց հին բէժիմի մարդոց է որ կը յանձնուի սահմանադրութիւնը գործադրելու պաշտօնը։»

ԵԹԷ ԹԷՎՖԻԳ ՓԱՇԱ

ԸՆԴՈՒՆԵՐ ՎԱՐԶԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

«Թան»ի Վիեննայի Թղթակիցը հետեւեալ մասնաւոր տեղեկութիւնները յղած է իր թերթին.—

Իմ բարեկամներէս մէկը որ Պոլիսէն եկաւ և որ յարաբերութեան մէջ գտնուած է այժմու չարժման մասնակցող սպաներուն հետ, ինծի կը հաղորդէ այն տպաւորութիւնները զոր կարդ մը չրջանակներ ունեցած էին Թէվֆիգ փաշայի ընտրութեան մասին։ Զինուորական դաշնակցութիւնը մեծ վստահութիւն չունի Թէվֆիգ փաշայի վրայ, որ հակառակ իր խելացի և բարեացակամ մարդու հմտութեան, անքաւական է թէ իբր նկարագրի տէր և և թէ իբր կորովի մարդ։ Անիկա պիտի փորձէ կապել մեծ դահլիճ մը և ապահովաբար Բեռամի փաշային ալ պիտի դիմէ։ Կը կարծուի նաև որ Բեռամի փաշա որ իր կարգին վստահութիւն չունի Թէվֆիգ փաշայի մասին, պիտի մերժէ։ Անիկա պիտի սպասէ անշուշտ նոր վարչապետին առաջին արարքներուն։ Եթէ Սուլթանը, որ չուզեր յարաբերութիւնը խզել Իթթիհատին հետ և միանալ ասոնց չուզեր ընդդիմանալ զինուորական դաշնակցութեան ջանքերուն, ոչնչան պնդած է որ ամէն ոք հաւատք ունի թէ անիկա հաշտարար քաղաքականութեան մը պիտի հետեւի։ Ձիշդ է թէ անիկա լուրջ երաշխիքներ ուզած է, երեսփ. ժողովոյ լուծման, և ազգայնական խնդրոյն կարգադրութեան մասին, ինչ որ պիտի տրուի։ Բայց Իթթիհատը կը յուսայ որ «եթէ Թէվֆիգ փաշա Պոլիս գայ կարելի պիտի բլլայ համաձայնիլ։ Զինուորական դաշնակցութեան պետերը ուրեմն խիստ կասկածոտ են։ Եթէ Թէվֆիգ փաշա հաստատ թէ անկարելի է ամբը և կազմերը հաշտեցնել, եթէ խղճի Իթթիհատի հետ, ամէն ինչ լաւ պիտի ընթանայ։ Բայց եթէ ջանայ տարեր ուզղութեան հետեւիլ, զինուորական դաշնակցութիւնը տարամարիր է անմիջապէս ընդդիմանալու և Թէվֆիգ փաշայի դահլիճը հազիւ մէկ քանի շաբաթ պիտի տեւած բլլայ։

ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ

ԵՒ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԱՄՈՒԼԸ

ԿԱՍԿԱԾ ԵՒ ԴՈՂՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

«Կազէթ տը լա Բրուա» խօսելով նոր Դահլիճին վրայ կ'ըսէ թէ Բեռամի փաշայով անպլիական քաղաքականութիւնը պիտի նախագասուի Թուրքիոյ մէջ։ «Պէրլիներ Թակէպլաթ» կ'ըսէ թէ Բեռամի փաշա նոր դահլիճին սիւնն է, որով անգլիական հակումը պիտի իլլէ Դահլիճին մէջ։ Բեռամի և Նազիմ փաշայի մուտքովը, Իթթիհատի Բօսֆիքէն զոնէ ապահովաբար գործէ հեռացուած է։ «Վօս» կ'ըսէ թէ դահլիճը Բեռամիլի դահլիճ մըն է Մուխթար փաշայի անուան տակ։ Բեռամիլ փաշա կը վայելէ ալ զանազանութիւնը և Թէվֆիգ փաշայի գալն ալ պիտի նպաստէ Ալպանիոյ խաղաղեցմանն։ «Լոքալ Անզէյկըր»ը կը կարծէ թէ Մուխթար փաշայի վարչապետութիւնը վերադարձ մըն է Բ մնակին հանդէպ հին հաճոյակատարութեան, ինչպէս նաև գոհացում մը բանակին դրսի տարրին։ Վիեննայի քաղաքական չրջանակներուն մէջ կը կարծուի թէ Թուրքիոյ մէջ ծանր է կացութիւնը և աւելի սուր հանգամանք պիտի առնէ երբ Իթթիհատը փորձէ ընդդիմանալ։ Ալպանացիները կը պնդեն Խորհրդարանին լուծման վրայ, հակառակ սուլթանական յայտարարութեան։

ԱՆԳԼԻԱ

«Թայմզ» գոհ է Մուխթար փաշայի անուանումէն որ կը նշանակէ անորոշութեան վերջանալը և պիտի պատճառէ գոհունակութիւն։ Բոլոր անգլ. թերթերը գոհ են և կ'ըսեն թէ ներկայ դահլիճը վերջ պիտի դնէ Թուրքիան կործանման ժողովրդական քաղաքականութեան։

ԱԻՍՏՐԻԱ

Արտաքին գործոց նախարարութեան ձեռնհաս մէկ պաշտօնատարը յայտարարած է թէ նոր դահլիճը կատարեալ վստահութիւն կը ներշնչէ Եւրոպայի, մասնաւորաբար Աւստրիոյ։ Աւստրիա տարտարութեամբ կ'ողջունէ կարողութեանց այս մեծ դահլիճը որ իր իմաստութեամբը պիտի կրնայ կարգադրել ներքին կնճիռները։ Մամուլն ալ նոյն կարծիքն է և կը պնդէ որ Մուխթար փաշա հետապնդէ ազգային հաշտարար քաղաքականութիւն մը և ոչ թէ անհաշտ ընթացք մը։ «Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ» կ'ըսէ թէ նոր դահլիճը պէտք է դադրեցնէ անիշխանութիւնը, խնայէ Երիտասարդ Թուրքերուն որ յուսահատութեան չմղուին և զգուշանայ դէպի հին բէժիմի բանակցութեան վերադարձէ մը։ Բոլիքն և սպաները եթէ հայրենասէր են, պէտք է զգուշանան պայքարէ որ ամբոխու հետեւանքներ պիտի ունենայ։ «Թակպլաթ» կ'ըսէ թէ Թուրքիա ունի այժմ մեծ դահլիճ մը որ ապահովապէս պիտի կրնայ լաւագոյն կացութիւնը։

ՖՐԱՆՍԱ

«Ֆիկարօ» մեծ գովեստով կը խօսի Մուխթար փաշայի վրայ և զայն կը կոչէ մեծ դահլիճ։ Բայց կը հարցնէ թէ արդեօք պիտի կրնա՞յ լուծել կնճիռը։ «Բրթի Բարիզիէն» կը յուսայ որ Ալպանիոյ խաղաղեցումը յաջողի։ «Ժուռնալ» կ'ըսէ թէ Մուխթար փաշա ո՛չ բռնապետութիւն և ոչ ալ դիկտատորութիւն պիտի թոյլ տայ։ «Մաթէն» կորով կը մաղթէ, իսկ ուրիշ թերթեր կը յորդորեն արագ և անկեղծ բարեփոխումներով Եւրոպայի վստահութիւնը շահիլ։

ԻՏԱԼԻԱ

«Ճիորնալէ տ'Իթալիա» կ'ըսէ թէ Մուխթար փաշա չպիտի կրնայ ոչինչով փոխել պատերազմին ճակատագիրը։ Քորիերէ Տէլլա Սերա» նոր նախարարներուն հաճոյակատար կենսագրականներ նուիրելէ ետք, կ'աւելցնէ թէ դահլիճը կը պարունակէ խաղաղութիւն կնքելու յարմար տարրեր։

ԱԼՊԱՆԱԿԱՆ ԶԻՆԱԴՈՒԼԸ

Ալպանացիները խոստացած են հանդարտութեամբ սպասելու Նոր Դահլիճին կողմէ որոշուած բարենորոգումներու գործադրութեան։ Ալպանական պահանջումներու կարգին մէկ քանիներ կան որոնց կարելի է անմիջապէս գոհացում տալ։ «Սթամպուլ» կ'ըսէ թէ արդէն իսկ նշանակած էր զանոնք, այսինքն՝ արտօնութիւն գործածելու լատին տառերը և Ալպանոյի պաշտօնատարներու անուանումը։ Անհրաժեշտ է նաև տուրքերու լաւագոյն բաշխում։ Եւ կարելի չէ ըսել թէ Ալպանացիք անիրաւ էին այս պահանջումները ընելով։ Բացարձակապէս յայտնի է թէ իշխանութեան ծայրայեղ կեդրոնացումը երկու տարիէ ի վեր մասնաւոր բազում սխալներու և անիրաւութիւններու տեղի տուաւ։ Օրինակ ազնամի տուրքը։ Մինչ Ալպանիոյ մէջ ոչխարը կ'արժէ չորս կամ հինգ ռնգամ աւելի նուազ քան Պոլսոյ մէջ, երկու վայրերու մէջ վճարուած տուրքը միանոյնը մնացած է։ Երբ երկրի մը տնտեսական պայմանները կը տարբերին մէկ տեղէն միւսը, կեդրոնացումը մեծ սխալ մը եղած կ'երեւայ։

— Վարչական տնտեսկէտով գուցէ, իրա՞ւ է ձեր դիտողութիւնը պիտի ըսէք։ Բայց չմոռնանք որ ազգային միութիւնը միշտ պէտք է վեր մնայ ամէն նկատումներէ։

— Լաւ, բայց ո՞ւր տեսնուած է որ իմաստուն ապակեզրոնացում մը երբէք վնասած ըլլայ հայրենասիրական գաղափարի մը։ Եւ յետոյ, լաւագոյն չէ՞ բարեացակամութիւն չնորհել։ Ո՞վ կրնայ դուշակել թէ մինչև ո՞ւր պիտի մղէին գործերը Ալպանացիք, եթէ Սուլթանը և նոր դահլիճը մասնակի գոհացում տուած չբլլային անոնց։

Ապստամբ Ալպանացիները պատասխանելով իրենց եղած վերջին խոստումներուն, ծանուցած են թէ զինադադար կ'ընեն։ Եւ անոնք հաստատապէս մտադրած են խաղաղ մնալ մինչև կեդրոնի կառավարութեան վերջնական որոշումը։

Ալպանացիք այսպէս չարժելով իսաստութիւն ցոյց տուած եղան։ Յայտնի է թէ նմանօրինակ բարենորոգումներ թեթեւորէն չեն կրնար գործադրուիլ։ Գաղափիժուով գործ չի տեսնուիր։ Այս պահուս լաւագոյն բանը, սպասելն է որ Բէյնիտ Աբիֆ փաշայի նախագահութեան տակ գտնուած մարմինը լրացնէ իր ուղեւորութիւնը և իր տեղեկագիրը բերէ։ Ալպանացիներուն պահանջմանց «տսուիչ» դահլիճին քովը է, որ Աբիֆ փաշայի տեղեկագիրը։ Ունեցուն պէս պիտի կրնայ որոշել կարեւորը։ Մինչև այն ատեն, զինադադարը լաւագոյն միջոց պիտի բլլայ ուրեմն։ Արդէն Ալպանիա գոհունակութեամբ կ'սպասէ Ֆէրիտ փաշայի Պոլիս ժամանման, իբր ներքին գործոց նախարար։ Միւս կողմէ Ալպանացիներու սպաներու պատուիրակութիւնը իր յոյսը դրած է Բեռամիլ փաշայի վրայ որ կրնայ արդարև շատ բան ընել վերահաստատելու հաւատք վճռապէս անդորրութիւնը ապստամբած նահանգին մէջ։

ԱԼՊԱՆԻՈՅ ԿՈՅՈՒԹԻՒՆԸ

ԲՐԻԶԹԻՆԱՑԻ ԴԷՊԲԵՐԸ

«Բրուէլիի Թղթակիցը հետեւեալը կը գրէ իր թերթին.—

Կառավարութիւնը խարկով՝ ապստամբները հանդարտեցնելու համար մեկնիլը ծանուցանող և այս պատգամով զրկուած Պայրամ Սոր Իբէքի ընդհարման մէջ իսաժիլ Ֆազլի փաշան ալ խարել ջանացած էր և ամէն միջոց ի գործ դրած որ Ֆազլի փաշայի երթը արգիլուի՝ ապստամբներուն՝ Իբէքի դէմ տեղի ունեցած յարձակումը վանելու համար։ Սակայն Ֆազլի փաշա Պայրամի նպատակը կասեցնելով անմիջապէս բաւականաչափ ուժով Իբէք վազած և իսա Պոլաթինը վտարած ու զրաված էր։ Այս միջոցներուն դարձեալ Գոմանան փաշան Լաբի կարեւորութիւնը դնահատելով, հոն վաչտ մը զրաք թողած էր։ Իբէքի ընդհարումէն պարտուած վերադարձող Իսա Պոլաթին, գլուխը ժողվել կրցած ուժով մը Լաբի մէջ գտնուած զօրքերը ցրուած էր։ Իրաւ է թէ, վաչտը դիմադրած էր բայց Իսա Պոլաթինի մարդիկը մտերը գտնուած մարդպետին մը գրաւած էին։ Զինուորները առանց ջուրի մնացած էին։ Իսաժիլ Ֆազլի փաշա անմիջապէս վեց վաչտով օգնութեան փութացած էր, և հրոսակները փախցնելով ազատած էր զինուորները։ Ձիշդ այս միջոցին անյուսալի լուր մը առնուած էր։ Բրիզթինայի ժողովուրդը սոսկալի խռովութեան մէջ ըլլալու լուր մը։ Ֆազլի փաշա ոչ և նչանակութիւն չի կրցած տալ և կեդրոն դարձին հեռագիր մը առած էր որով կը ծանուցուէր թէ Պոլսէն եկած Ա. դիւրաբաժին սպաները ապշտամբներուն միացած են։

Ինդիրը այլեւս բոլորովին տարբեր դոյն մը առած էր։ Բայց ի վերջոյ հաստատեցաւ որ ապստամբներուն միացողը երկու զօրաբաժին չէ, այլ մէկ զօրաբաժան մը։ Բօ՛ռիթն և սպաները եթէ հայրենասէր են, պէտք է գայանան պայքարէ որ ամբոխու հետեւանքներ պիտի ունենայ։ «Թակպլաթ» կ'ըսէ թէ Թուրքիա ունի այժմ մեծ դահլիճ մը որ ապահովապէս պիտի կրնայ լաւագոյն կացութիւնը։

ՖՐԱՆՍԱ

«Ֆիկարօ» մեծ գովեստով կը խօսի Մուխթար փաշայի վրայ և զայն կը կոչէ մեծ դահլիճ։ Բայց կը հարցնէ թէ արդեօք պիտի կրնա՞յ լուծել կնճիռը։ «Բրթի Բարիզիէն» կը յուսայ որ Ալպանիոյ խաղաղեցումը յաջողի։ «Ժուռնալ» կ'ըսէ թէ Մուխթար փաշա ո՛չ բռնապետութիւն և ոչ ալ դիկտատորութիւն պիտի թոյլ տայ։ «Մաթէն» կորով կը մաղթէ, իսկ ուրիշ թերթեր կը յորդորեն արագ և անկեղծ բարենորոգումներով Եւրոպայի վստահութիւնը շահիլ։

ԻՏԱԼԻԱ

«Ճիորնալէ տ'Իթալիա» կ'ըսէ թէ Մուխթար փաշա չպիտի կրնայ ոչինչով փոխել պատերազմին ճակատագիրը։ Քորիերէ

ՀԱՍԱՆ ԻԶԶԷԹ ՓԱՇԱ ԳԵՐԻ ԲՌՆՈՒԱԾ

Պոլսէն կը հեռագրուի Ցուլիս 20 թիւով «Հավասդ»ի.—

Ալպանիոյ լուրերը, մասնաւորաբար Բրիշթինայէն և Եաքօվայէն հասածները գէշ են։ Կ'ըսուի թէ գնդապետ Հասան Իզզէթ փաշայի հրամատարութեան տակ գտնուած զօրախումբերը ընդհարուիւ ունեցած են, և թէ Հասան Իզզէթ փաշա գերի բռնուած է։ Եագովայի չորս գումարտակներն ալ դասալիք եղած են։

բաժին, և ասոր ալ միայն մէկ մասը։ Նոյն իսկ, Ա. գունդին Ա. վաշտին հրամանատար գայմագամ Բէքիր պէյ իր վաշտով այդ բաժնէն անջատուելով Իփէք եկած է և այդ ապստամբներուն կողմը անցնող ա. զօրաբաժնին շատ մը սպաներն ալ այդ վաշտին հետ չեն։

Այս շարժման գլխաւոր պատճառը եղած է Քէմալ պէյ անուն հեղաբեկտ մը։

Սկիւպէն, Իփէքէն Ֆէրիզովիքէն, Միթրովիցայէն, Եաքօվայէն շատ մը երեւելիներ կուգան Բրիշթինա որոնք Պոլսէն գալիք նոր պատուիրակութիւնը ընդունելու պատրաստուած են։

Մինչեւ այն ատեն ապստամբները պիտի դադրին գործելէ։

ՕՍՄ. ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎ

Օսմ. Երեսփ. Ժողովը երէկ նիստ գումարեց ժամը 1 ու կէսին, նախագահութեամբ Խալիլ պէյի։ Ներկայ էին Հաճի Ասլլ, Ճալիտ, Թալաթ, Մէվլանէ (նախկին նախարարներ) պէյերը։ Նախորդ նիստի տառնագրութիւնը վաւերացուեցաւ անփոփոխ։

Պիւտճէի յանձնաժողովին դրկուեցաւ ծովային պիւտճէին վրայ աւելնալիք գումարի մը մասին Վարչապետութենէն դրկուած թէզքէրէն։

Իրենց օրինական երդումը կատարեցին Հաֆզի Իպրահիմ (Իրէք), Մուսթաֆա (Հսոյէտտա), Միւֆիտ (Էրկէրի), Վասիլաքի (Էրկէրի), Թանսին (Միւնթէֆիզ) և Հիլմէդդ Պապանդասէ պէյերը։

Տրամի երեսփոխան Էսատ փաշա ակէ առաջ թագրիր մը ներկայացուցած էր նախագահութեան և կը հարցնէր թէ՝ ինչո՞ւ նախագահ Խալիլ պէյ մինչև այժմ իրեն յանձգնուած ապարանքը չէ փոխադրուած և թէ ինչո՞ւ Անմէտ Բիզա պէյ կարգ մը կահ կարասիներ «աշբրմիշ» ըրեր է։ Եւ Էսատ փաշա բացատրութիւն կը պահանջէր։

Հալաճեան.— Այս խնդիրը մեզի չի վերաբերիր. անձնական գանձուն վերաբերեալ հարց մըն է, թող անոնք քննութիւն կատարեն և եթէ իրապէս փախցուած կարասիներ կան կառավարութեան թող տեղեկացնեն։

Նախագահ.— Ես միշտ բացատրութիւն տալու պատրաստ եմ, միայն թէ՝ թող հշդուի Հալաճեան էֆի յարուցած սա խնդիրը թէ այս գործով մենք կրնա՞նք զբաղիլ։

Սերվէթ պէյ.— Քանի որ անգամ մը հարցը մէջտեղ դրուեցաւ. պէտք է զբաղինք ասով և հարցումը անպատասխանի չի թողուք։

Ասոր վրայ Խալիլ պէյ վար իջաւ նախագահական աթոռէն և իր տեղը յանձնեց դերնախագահ Հալաճեան էֆ.ին։

Խալիլ պէյ.— Ինծի կը հարցնեն թէ՝ ինչո՞ւ համար մինչև այսօր ապարանքը չեմ փոխադրուած. կը հարցնեն նաև թէ՝ արդեօք գոցուած ապրանքներ կա՞ն։ Երբ ես նախագահ ընտրուեցայ, Անմէտ Բիզայի ընակած ապարանքը նորոգութեան մէջ էր, հետեւաբար չի կրցայ փոխադրուիլ. ես ալ արդեն այդ միջոցին կեցի Թէփէի մէջ քէօշկ մը վարձած էի։ Ակէ 15 օր վերջ մեր իտարէ մէմուրիներէն ճամպալաթ և Հագգը պէյերը, իմ յանձնարարութեամբս գաղին և ցուցակագրելով կարասիները՝ յանձնումի գրութիւնները կատարեցին. բայց լսեցի թէ՝ այդ կահկարասիները դեռ անձնական գանձուն յանձնուած չէին. և սակայն դեռ քանի մը օր կայ որ փոխանցումը լրնցաւ։ Այդ ապարանքը ակէ առաջ խորհրդարանն յանձնուած չէր, որպէսզի մենք զիանայինք թէ՝ ինչ կար հոն։ Մենք մեզի տեարակով յանձնուածները կը ճանչնանք։ Մոռցայ նաև բսելու որ երբ առաջին անգամ անձնական գանձուն գիմումը ըրինք, մեզի ցոյց տրուեցաւ իրատի մը, որով նոյն ապարանքին 2 3 սենեակներու կահ կարասիները Անմէտ Բիզա պէյի չնորհուեր էին։

Էսատ փաշա.— Տրուած տեղեկութիւնները ճիշդ և սակայն պակաս են. նախ պէտք էր որ նախագահ Խալիլ պէյ ընտրելեն անմիջապէս յետոյ, երթար և ստանար թէ՝ ապարանքը և կահկարասիները. թէեւ Անմէտ Բիզա պէյ ուզեր էր ուղղակի յանձնել Խալիլ պէյի, բայց այս վերջինը մերժեր է այդ բանը և պահանջեր է որ ուղղակի Անձնական գանձուն կողմէ իրեն փոխանցուի։ Հիմա պատրաստուած ցուցակագրութենէն կերեւայ որ, ապարանքը Անմէտ Բիզա պէյ յանձնուած ժամանակ 650 կտոր կահ. կարասի կար։ մինչդեռ հիմա 107 կտոր պակսած է յետոյ։ Փակնկեց Սուլթանը միայն երեւի սենեակի կահկարասի նուիրեր է։ մինչդեռ ապարանքին մէջ 30—40 սենեակ կար. իմ դիտցածս միայն ճաշարանի մը և ննջարանի մը կահկարասիները տրուած են։ Շատ մը կարասիներու հետ մեկտեղ պակաս են կարգ մը թանկարժէք առարկաներ, ինչպէս 7—8000 ոսկինոց սեղանի սպաս մը, Այվազովսքիի մեծարժէք նկարները որոնք հազարներ կ'արժէն։ աւելն։

Իզմիթի երեսփոխան Միւֆիտ պէյ իր կարգին պաշտպանեց Անմէտ Բիզա պէյը և ըսաւ թէ՝ խնդիրը անոր անձին հետ ուղղակի կապ ունի և հետեւաբար Երեսփ. Ժողովը չի կրնար անով զբաղիլ։ Միւֆիտ պէյ այս առթիւ թուեց Անմէտ Բիզա պէյի երկրին մատուցած ծառայութիւնները և անոր Եւրոպայի մէջ տարիներով վարած խեղճ կեանքը։ Միւֆիտ պէյ մերժեց նախկին նախագահին վերադրուած «աշբրմաշ» բառը։

Ճանաչելի, իբրեւ Իտարէի անդամ ըսաւ թէ Էսատ փաշայի յայտարարածին նման 600 կտոր կահկարասի չկար ապարանքին մէջ։

Սալիմ պէյ իր կարգին դիտել տուաւ որ ներկայ չեղող անձի մը հանդէպ պէտք չէ անվայել խօսքեր ըսուի. հակառակը ժողովին համար անպատուաբեր է։

Էսատ փաշա.— Ապարանքը երկու անգամ կահաւորուած է. և Եըլտըզէն հոն տարուած կահկարասիներուն մէկ մասը Անմէտ Բիզայի և միւս մասն ալ Խալիլ Զիա պէյի ընակարանները տարուած են։

Կարդացուեցան մէկ քանի թագրիրներ։ այս թագրիրներէն մէկը՝ տրուած Ալպանացի երեսփոխան Սիւրէյա պէյի և իր 14 ընկերներուն կողմէ, կ'առաջարկէին այդ խնդիրը քննող 7—8 անդամնոց յանձնաժողով մը կազմել ու այդ թագրիրն ալ անուանական քուէարկութեան դնել։ Սէյիտ պէյ միւս կողմէ կ'առաջարկէր երեսփ. Ժողովի իտարէ մէմուրիներու յանձնել՝ որպէս զի քննեն և եզրակացութիւնը Ժողովին բերեն։

Սէյիտ պէյ այս առթիւ խօսք առնելով ըսաւ թէ՝ հարկ է որ այս խնդիրը լուսաբանուի, քանի որ Ժողովը անով ըզբաղեցաւ։ Սէյիտ պէյ յետոյ մերժեց Անմէտ Բիզա պէյի մասին ըսուածները. «Անիկա ըսաւ երբեք չի կրնար կահկարասիներ «աշբրմիշ» ընել. Անմէտ Բիզա պէյի անցեալը երբեք արատաւորուած չէ կարգ մը մարդոց նման։

Յետոյ քուէի դրուեցաւ թագրիրը և 14ի դէմ 94 ձայնով՝ խնդրին քննութիւնը յանձնուեցաւ իտարէին։

Քառորդ ժամուան դադարէն յետոյ նիստը վերաբացուեցաւ։

Վաւերացուեցան Քէրպէլայի, Պասրայի և Պաղտատի երեսփոխանական տեղեկագիրները։

Առանց վիճաբանութեան ընդունուեցաւ Մերակոյտին կողմէ կատարուած փոփոխութիւնը Սկիւպ-Իսսթիվար երկաթուղիին պայմանագրութեան մէջ։

Թէմէթիի օրէնքին բարեփոխուած մէկ յօդուածին վիճաբանութիւնը չետաձգուեցաւ։

Յետոյ Խալիլ պէյ դարձեալ յայտնեց Հալաճեան էֆ.ի և յայտարարեց թէ՝ Սահմանադրութեան տարեդարձին առթիւ կայս. պալատ երթալով ներկայացեր է կայսեր և Երեսփ. Ժողովին անունով շնորհաւորեր է Սահմանադրութեան տարեդարձը։ Խալիլ պէյ յայտարարեց թէ՝ կայսրը այդ առթիւ իր բարեւները և մաղթանքները դրկեր է բոլոր երեսփոխաններուն։ Թէեւ Ժողովին բացման ատեն պիտի յայտարարէր բայց կարելի չեղաւ։ Ժողովը ծափահարեց։

Նախագահը յետոյ յայտարարեց թէ՝ օրակարգին վրայ թէեւ դատական նախարարութեան պիւտճէն կայ, բայց մուհասէպէչին առաջարկին վրայ մէկ քանի օր պիտի յետաձգուի։ Իսկ միւս պիւտճէները, ըսաւ քննելու համար նախարարները հոս ըլլալու են և անոնցմէ ոչ ոք կայ։ Այսօր Նախարարաց Խորհուրդ կայ. վաղուան օրակարգին մէջ դրուած է պատերազմ. տուրքի օրէնքը, որ ինչպէս յայտնի է Ճանանաժողովին դրկուած էր։ Ակէ զատ, օրակարգին վրայ կը գտնուի եպարշիական պիւտճէն, եթէ գան. կը վիճաբանինք։

Զայն մը.— Արդեօք օրակարգը նոր նախարարներուն հաղորդեցիք և չեկա՞ն։

Խալիլ պէյ.— Եթէ հաղորդէի և անոնք ալ չի գային, վատահ եղէք որ ձեզի պիտի հաղորդէի, բայց անոնք բան չիկայ։

Զօհրապ.— Օրակարգին մէջ պիւտճէներէն զատ, կարգ մը անհրաժեշտ օրէնքներ կան, անոնք գրէք. որպէս զի եթէ նախարարները չգան անոնցմով զբաղինք։

Սէյտ Անմէտ պէյ.— Եէմէնի համաձայնագիրն ալ օրակարգին մէջ դրէք։

Զօհրապ.— Ատիկա Դահլիճին հետ կապ ունեցող խնդիր է։

Խալիլ.— Մենք ալ կ'ընդունինք որ ատիկա կարեւոր խնդիր է, բայց ներքին գործերու նախարարը ներկայ պէտք է գտնուի, հիմա դեռ ներքին գործերու նախարարը անուանուած չէ, քանի որ հրաժարած է Ֆէրիտ փաշան։ եթէ Դահլիճի փոփոխութիւն չլլար, մինչեւ հիմա կը վիճաբանէինք։

Ալի Կէլիպ.— Մենք օրակարգին մէջ դնենք այդ խնդիրը և եթէ Դահլիճը յետաձգէ, լա՛ւ։

Նախագահը նիստը փակուած յայտարարեց ժամը 4,45ին։ Այսօր Ընդհ. Ժողով։

ԲԱՐԻՋԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

24 Ցուլիս 1912

Ֆրանս. Բանք	92 ,25
Օսմ. Միացք.	90 ,46
Օսմ. Երկաթուղի	206 ,—
Պանս Օթօման	667 ,—
Պալիս Դարտայրան	389 ,—

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈԼՍՈՅ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ. — Օսմ. Դարձակալութիւնը կը հերքէ այն լուրը թէ հանրային ապահովութեան կարգ մը պաշտօնատարներու տեղ սպաներ կարգուած են։ Միայն Պոլսոյ ոստիկանապետի պաշտօնը բաց ըլլալով առժամաբար զինուորական մը դրուած է, մինչեւ յարմարի մը անուանումը։ Ասկից զատ ուրիշ պաշտօնափոխութիւն տեղի չէ ունեցած։

ԿՈՒԻ ԲԱՆՏԻ ՄԷՋ. — Գոնիայէն կը գրեն թէ քաղաքին կեդր. բանտին մէջ կռիւ մը տեղի ունեցեր է հետեւեալ պարագաներուն մէջ.— Երկու յոյն բանտարկեալներու միջև եղած թշնամութեան մը հետեւանքով, անոնց բանտակից ընկերները երկու մասի բաժնուեցան և կանոնաւոր ընդհարում մը տեղի ունեցաւ, որ կուսակալին անձնապէս միջամտութեամբը միայն դադրեցաւ, բայց տասնեւութ բանտարկեալ քիչ կամ շատ վիրաւորուած էին՝ իրարու քարեր նետելով, զորս հանած էին բանտին պատերէն։ Կուսակալը իսկոյն հրամայեց փոխել բանտապահները որ չէին կրցած կռիւին առաջքը առնել։

ԻՏԱԼԵԻԹՈՒՐՔ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԹՇՆԱՄԻԹԻՆՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԴԱԴՐԻ՞Ն

Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ Երեսփ. Ժողովի վերջին նիստին մէջ ազատական երեսփոխան Մ. Մուր հարցուց թէ իրա՞ւ է որ բանակցութիւն կը կատարուի Թուրքիոյ Իտալիոյ Շէյխը յայտարարած է եղեր հպատակութիւն յայտնել Իտալիոյ, բայց Թուրքերուն վրէժէն կը վախնան։ Մխրթթայի վերջին ընդհարման ատեն սպաննուած են քանի մը արաբ Շէյխեր, որոնց մէջ նաև Թրօրկայի միւթիրը որ մեծ ազդեցութիւն կը վայելէր։

ՏԱՐՏԱՆԷԼԻ ՑԱՐՁԱԿՄԱՆ ԱՌԹԻՒ

Հռովմէն կը հեռագրեն թէ սխալ է օսմ. թերթերու այն լուրը որուն համաձայն իբր թէ Իտալացի նաւազի մը մարմինը գտնուած է Տարտանէլի առջեւ։ Նոր հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ հինգ թորփիլանաւեր իրենց պարքը կատարելէ ետք գարձած են անվնաս։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՉՓԱԽՑՆԵՆՔ ԱՌԻԹԸ

Զփախցնենք առիթը, ամէնէն յարմար պահն է հիմայ մեր ազգին այնքան բաղմազան, և այնքան ալ արհամարհուած, մերժուած պահանջները ներկայացնելու համար կառավարութեան։ Ինչե՞ր պիտի կրնայինք ձեռք բերել 1908 յուլիսին, Սահմանադրութեան վերահաստատման վաղորդայնին, ի՞նչ վտանգուած առանձնաշնորհումներ պիտի կրնայինք փրկել, ի՞նչ խլուած իրաւունքներ պիտի կրնայինք վերստանալ, ի՞նչ երաշուած և սակայն հեռաւոր առաւելութիւններ պիտի յաղթէինք մեր ձեռնել, եթէ երբեք ազգային վարչութիւնը անիշխանութեան մատնուած չըլլար, եթէ երբեք իրենց պաղարիւնը պահած և առիթէն, այդ անմոռան, այդ ամենանպաստաւոր, այդ անգամ մը ալ վերադարձը անհնարին առիթէն օգտուելու խմաստութեամբ օժտուած մարդիկ գտնուէին ազգին գլուխը։

Եւ առիթը փախուցինք։ Վերջէն, երբ հովը փոխուեցաւ, այն ատեն միայն խելքերնիս գլուխնիս եկաւ։ բայց գործը գործէն անցած էր. ո՛չ միայն նոր բան չկրցանք ձեռք բերել, այլ ձեռքերնիս գըտնուածներն ալ սկսան մէկիկ մէկիկ երթալ... չնորհիւ իթիհատապատիւ Սահմանադրութեան։

Հիմայ նորէն մեզի, Քրիստոնեաներուս նպաստաւոր հով մը փչէ երկրին վրայ, հիմայ նորէն գմայլելի և բոլորովին անյուսալի առիթ մը կը ներկայանայ։ Ահա Նախարարներ որոնք ծանօթ են քրիստոնեայ հանրակութեանց մասին իրենց անուցած համակրութեամբ. ահա Հայ Նախարար մը որ մեծաւորդն գիրքը ստացած է երկրին աչքին առիւծ, քանի որ իբր արտաքին գործոց պաշտօնեայ՝ Ցանկին լուծել չկրցած Տրիպոլիսեան Հանդոյցը ինք պիտի լուծէ, ինչպէս երբեմն լուծած կարգադրած էր Հիւսլի համաբաւոր խնդիրը, զոր Տաճիկները դարձեալ չէին կրնացած լուծել Տաճիկները դեռ բիւրաւոր առիթներու մէջ նեղ կացութիւններէ ազատող Հայ մը անշուշտ իրեն աւագագոյն պարտականութիւն պիտի նկատէ մեզի, Հայերուս, իր ազգակիցներուն, իր արենակիցներուն օգնել, երբ դան իր դուռը իյնան և իրենց գլխուն պլլուած զուլումին ու զարհուրանքին դարմանը հայցեն։

Զփախցնենք ուրեմն այս պատեհ առիթն ալ։ Վաղը հովը նորէն կրնայ փոխուիլ,— թուրքիոյ մէջ կ'ապրինք վերջապէս, —վաղը այս առիթն ալ կրնայ փախչիլ ձեռքերնուս, և այն ատեն նորէն կը տիպուինք գլուխնիս ծեծել ու ողբալ.

Արդէն մեր պահանջումները աներաւ բաներ չեն որ զանոնք նախարարութեան ներկայացնելու քաշուինք, խայնինք։ Մեր Պատրիարքարանը երբ այնքան «տէնկսիզ» կ'ըլլայ կարգ մը պահերու մէջ որ չի վարանիր Սուլթանին սա բարի ու իսկապէս ժողովրդասէր Վեհապետին Ֆերմանը ետ դարձնելու, մինչդեռ քիչ մը աւելի քիպարութեամբ կրնար անշուշտ զգացնել անոր մէջ գործուած բառական սխալը և սրբագրել տալ դայն,— այդ միեւնոյն Պատրիարքարանը ինչո՞ւ ազգին օրինաւոր, ազգին արդար, ազգին սահմանադրական պահանջումները ներկայացնելու վարանի։

Իթթիհատը սխալեցաւ։ Երբ պով մերժեց Պատրիարքարանի գրեթէ բոլոր թագրիրները՝ ամէն խնդիր մնաց առկախ, ամէն պահանջում գոյացում չգտաւ. երբ խնդիրը Հայոց վերաբերող իրաւունքի մը վրայ էր, նախարարութիւնը իսկոյն խուլ, համր, կոյր, անդամալոյծ կը դառնար։ Եւ Պատրիարքական թագրիրները իրարու վրայ դիզուելով բրգացան ու բարձրացան այնքան որ անոնց կատարը եկող մը կրնար հեշտու Աստծոյ դուռը ափ առնել և աւելորդ ճամբորդութիւն մը ըրած չըլլալու համար, ըսել անոր.

— Է՛յ ողորմած Աստուած, ի՞նչ մեզք գործեցինք որ այսպէս պատուհասը չի վերնար մեր գլխէն. կը հաւատանք քու արդարութեանդ, որովհետեւ մենք ալ մեզաց տէր ազգ ենք, բայց որքա՞ն աւելի պիտի հաւատայինք, եթէ երբեք այսպէս մինակ զոհերը, մինակ չարչարուողները չըլլային պատուհասուող, քիչ մը ալ...

Ինչ որ է, իջնենք վար, և քանի որ պահը նպաստաւոր է, օգտուինք առիթէն, այդ բոլոր մերժուած թագրիրները ամփոփենք միակ և ընդհանուր թագրիրի մը մէջ, անուն մը ալ տանք անոր — «Թագրիր Թագրիրա՞ց» — և մատուցանենք նախարարութեան, անոր նկատառումը պահանջելով յանուն հայկական տառապանքին։

Կրկնենք անգամ մը ալ, վաղը միւս օր հովը կրնայ նորէն փոխուիլ, երբոր՝նք, ճիշդ յարմար առթեն է երբալու, կեանքի ու կորուստի նշան ցոյց տալու։ Զփախցնենք այս առիթն ալ, անոր մաղերուն կառչինք, չտապենք։

. . . . . .

Բայց ահա «Մանզումէ»ի Պատրիարքարանի լրաբերը եկեր կ'իմացնէ թէ Պատրիարքնիս հիւանդ է եղեր և չէիներ Պատրիարքարան...

Վարչութեան անդամներն ալ մեծ մասամբ Եւրոպա են այս պահուս։

Տարակոյս չկայ ուրեմն, այլ առիթն ալ պիտի փախցնենք.

Դիբա՞խտ ազգ, դիբա՞խտ ժողովուրդ... ճակատագիրդ է, ի՞նչ ընենք...

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ՝ ՀԻՒԱՆԴ

Ս. Պատրիարքը երկու օրէ ի վեր հիւանդ ըլլալով երէկ չիկրնար Պատրիարքարան։ Այսօր այս պատճառաւ Պատրիարքարանի չէնքին հիմնարկէքի հանդէսին պիտի նախագահէ Դուրեան Սրբազան։

ՊԱՏՐ. ՓՈԽԱՆՈՐԴԸ ԿԸ ՍՊԱՍՈՒՆԱՑ

Պատր. Փոխանորդ Տ. Երուանդ Մ. վրդ. Փէրատճեան գրով մը կը սպասնայ հրաժարական տալ, եթէ երբէք չի լսուին իր ինքնարգարացման բացատրութիւնները Գումգապուի ծանօթ խնդրին մէջ իր բռնած դիրքին առիթով։ Ինչպէս յայտնի է, Ազգ. Ժողովի վերջին նիստին մէջ Տ. Երկանեան յանուն Վարչութեան տուած իր բացատրութիւններուն մէջ պախարակած էր Պատր. Փոխանորդին ընթացքը։

ԽԱՍԴԻՒՂԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Խասգիւղի գերեզմանատան խնդրին առթիւ Պատրիարքարանի կողմէ երէկ «Թագրիր» մը գրուեցաւ Դատական նախարարութեան և բողոքուեցաւ այն ոճրագործութեան դէմ որ ըրած էր Սթամբուլի ընկերութիւնը գերեզմանատան վրայ, ինքնաբերաբար, առանց Պատրիարքարանէն արտօնութիւն առնելու։ Պատրիարքը իր այդ «Թագրիր»ով կը պահանջէ խստիւ պատժել այն անձերը որոնք փորձեցին այդ ոճնձգութիւնը։

ԻՆՉ ԿԸ ԽՆԴՐԷ ՆԵՐՍԷՍ ԷՖ. ՕՀԱՆԵԱՆ

Ազգ. Երեսփոխան Ներսէս էֆ. Օհանեան մեր միջոցաւ կը խնդրէ մեզ ազգ. Երեսփոխաններէն որ հաճին անպատճառ վաղուան Ազգային Ժողովին Ներկայ գըտնուիլ և պատճառ չըլլալ որ այս անգամ ալ ամուլ նիստ մը բարդուի արդէն եղածներուն վրայ, որովհետեւ Ազգը գործ կը պահանջէ իրենցմէ։

ՍՕՖԻԱՅԻ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ԴՐԱՄՆԵՐԸ

Տնտես. Խորհուրդը հարցում ուղղած էր Սոֆիայի Թագ. Խորհուրդին թէ ի՞նչ եղած է այն գումարը զոր ստացաւ տեղւոյն եկեղեցիին փլտուելուն իբր փոխարինութիւն։ Ինչպէս յայտնի է, պուլկար կառավարութիւնը 210,000 ֆր. խոստացած էր տալ եկեղեցիին ուրիշ տեղ մը շինութեան համար, քանի որ անոր հիմակուան գտնուած տեղին վրայ երկաթուղի գիծեր պիտի գետեղուին։ Թագաւոր Խորհուրդը պատասխանած է թէ նոյն գումարը տալուին չէ գանձուած։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Ազգային Ընդհ. Ժողովոյ նոր շրջանի (1912—1913) Զ. նիստը տեղի պիտի ունենայ վաղը Ուրբաթ 13 Ցուլիս ժամը 2ին (Ը. Ե.) Դպրոցական Խորհրդարանին մէջ։ Վերջին նստին մեծամասնութիւնն գոյացած չըլլալով կը խնդրուի երեսփոխաններն ստիպողաբար ներկայ գտնուիլ այս գումարման, նոյն օրուան նիստն ալ ապարդիւն չձգելու համար։

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թիֆլիզ գրած է Վիեննայի Մխիթարեան միաբանութեան անդամ և յայտնի բանասէր Հ. Ներսէս Ակինեանը։ Հ. Ակինեանը էջմիածին ներկայ գտնուելէ ետք կաթողիկոսի օծմանը, շարք մը նիւթեր պիտի հաւաքէ էջմիածնի մատենադարանէն իր ապագայ ուսումնասիրութիւններու համար։ Էջմիածնէն ետք պիտի երթայ Անի, Կարս, ապա իր հայրենի Արդվինը և այնտեղէն ալ Վիեննա։

— Կովկասի Փոխարքայի խորհրդի անդամ Ն. Տ. Գանկելը էջմիածին ներկայ գտնուած է կաթողիկոս Գէորգ Ե.ի օծմանը, իբրև փոխարքայի ներկայացուցիչ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԵԱՆՈՒՑՈՒՄ ՓՈԽ. ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

Տիվրիկի Զիմարա գիւղի բնիկ, եօթը տարի յառաջ Ֆիլիպէի մէջ ամուսնացած և հազիւ չորս ամիս կողակցին հետ կենակցելով Ֆիլիպէէն յանկարծ ու գաղտնի փախուստ տուող 35 տարեկան, միջահասակ, դէմքը ճերմակ և ամբիծ, մազերը չէկ և աչքերը՝ խոշոր թարգոս Գաբրիէլեան անուն ազգայինն ցայսօր անյայտ եղած է։

Կը խնդրուի արգոյ ազգայիններէ, որ եթէ երբեք յիշեալին ո՛րը, ոգի կամ մեռած ըլլալու մասին ո՛ւ է տեղեկութիւն ունին, հաճին Պատրիարքարանիս իմացնել։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 9)22 Ցուլիս 1912

Տէ՛ր,

Ներկայիս պատիւ ունինք ծանուցանել Ձեզ թէ

ՇԱՀՆԱԶԱՐ ԵՒ ԶԻՋԷՔ

Ֆիրմային ներքեւ ընկերութիւն մը հաստատած ենք որ պիտի զբաղի ամէն կարգի վաճառականական գործոց վերաբերող և մասնաւորապէս անհատներու մասին տեղեկատուութեամբ (Rensei nement), ամէն կարգի պաշտօնեաներու գործ հայթայթելով, գաւառներու հետ յանձնակատարութեամբ, կալուածական առուծախի գործերով, կեանքի և հրդեհի ապահովագրութեամբ, կալուածական փոխառութեամբ, պօռսայի գործերով, հանքային մենաշնորհի գործերով եւն., եւն.։

Կը խնդրենք որ բարեհաճիք դիմել մեր ընկերութեան, վստահ ըլլալով որ ձեր ամէն հրամանները պիտի գործադրուին խղճմտութեամբ, փութով, կատարեալ գաղտնապահութեամբ և դիւրամատչելի պայմաններով։

Ընկերութեանս գրասենեակը կը գտնուի Կ. Պոլիս, Մարքուճբոր, Քոչէն խան, թիւ 9։

Մնամք յարգանօք
ՇԱՀՆԱԶԱՐ ԵՒ ԶԻՋԷՔ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԱՄՈՒԼԻՆ 500 ՈՍԿԻՆ ԶՆԶՈՒԱԾ

Վարչապետական հրամանի մը վրայ ասկէ ետք 500 ոսկի պիտի չպահանջուի մամուլէն։

ԱԼՊԱՆԱՑԻՆԵՐԸ
ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԼՈՒԾՈՒՄԸ ԿԸ ՊԱՀՁԱՆԶԷՆ

Երեսփ. Ժողովոյ նըբանցքներուն մէջ զրոյց կը շրջի թէ Ալպանացիք կանոնաւոր օրքերով զօրացած Սկիւպ մտած են և հեռագիր մը գրկած են Պոլիս՝ ըսելով թէ չպիտի մեկնին հոնկէ, մինչև որ Երեսփոխանական Ժողովը չլուծուի։

ԱԼՊԱՆԱՑԻ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐԸ ԿԸ ՀՐԱԺԱՐԻՆ

Զրոյց կը շրջի թէ Ալպանացի երեսփոխանները պիտի հրաժարին։

ՊՈՇՏ՝ ՆԱԽԱՐԱՐ

Զրոյց կը շրջի թէ Սէրֆիչէի համբաւաւոր նախկին երեսփոխանը Պուսիոս էֆ., թիզիատարական նախարար պիտի անուանուի։ Սապա փաշայի տեղ, որ մերժած է իրեն եղած առաջարկը։

ՍՊԱՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՑԱՑՑԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ-ԿՈՉԸ

Սպաներու Միութեան կողմէ ընդարձակ յայտարարութիւն-կոչ մը ուղղուած է միւս սպաներուն և պարզելէ յետոյ չորս տարուան մէջ սահմանադրական շրջանի անցուցած տգնպաներն և այսօրկ պատճառով Եւրոպայի վերապահ դիրքը՝ Թուրքիոյ հանդէպ, կ'ըսէ թէ հակառակ անոր որ չէին փափաքեր զինուորը խառնել քաղաքական գործերու, սակայն ստիպուած կը զգան ինքզինքին միջամտելու և երկրը իր սա ներկայ «խարդախ» վիճակէն փրկելու համար օգնութիւն սպասել իրենց ընկերակիցներէն։ Այլեւս սպաները չէին կրնար հաւատալ Սահմանադրութեան դէմ տրուած հարուածներուն, քանի որ իրր հայրենիքի պաշտպան միայն իրենք կան, պաշտօնեաները որքան ալ զարգացած ըլլան, ենթակայ ըլլալով կառավարութեան ձեռքը գործիք դառնալու։ Սպաները և զինուորը, կ'ըսուի յայտարարութեան մէջ, չէին կրնար անտարբեր մնալ երբ պարզապէս անձնական շահեր ապահովելու նպատակով Սահմանադրութիւնը կ'բռնաբարուի և զուր և չոգոյ ծախքեր կ'ըլլան բանակը բարեկարգելու պատրուակին տակ։ Սպաներու Միութիւնը երկրին փրկութիւնը կը տեսնէ ելմտական բարեկարգութեան, սահմանադրական կարգերու և արդարութեան գործադրութեան մէջ, և այս առթիւ կ'աւելցնէ թէ մեծ յարգանք ունի երկրին մէջ գործող քաղաքական կուսակցութիւններու նկատմամբ։ Ի վերջոյ կոչուած կ'ընէ սպաներուն՝ ձեռնտու գտնուիլ իրենց։

ԱԼՊԱՆԻԱ ՄԵԿՆԵԼԻՔ ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ

Ալպանիա մեկնելիք Ցանձնաժողովին նախագահ ծերակուտական Բէյիր փաշա և անդամներէն Տանիլ պէյ ինչպէս նաև Օսման փաշա երէկ վարչապետին այցելելով կարգ մը խորհրդակցութիւններ կատարեցին։ Ցանձնաժողովին մեկնումը վերջնապէս որոշուած ըլլալով, մեկ քանի օրէն ճամբայ պիտի ելլէ։

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԼՈՒԾՈՒՄԻՆ ՇՈՒՐՋ

«Թանին» իր այսօրուան թիւին մէջ խմբագրականով մը քննելով Երեսփ. Ժողովին լուծման պարագան, կ'ըսէ թէ այդ պիտի ձեռնարկ մը պետական հարուած մը պիտի ըլլայ։ Ցետոյ, կ'աւելցնէ, պէտք է նկատի ունենալ թէ պատերազմի ատեն վեց ամսուան միջոցին յաջողո՞ւ է որ Երեսփ. Ժողովը երկու անգամ լուծուի։

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Վարչապետին կողմէ երէկ նոր հեռագրով մը խնդրուեցաւ Ֆէրիտ փաշայէն որ անպատճառ ընդունի ներքին գործոց նախարարութիւնը։ Այն պարագային երբ Ֆէրիտ փաշա մերժէ, հաւանական է որ նոյն պաշտօնին կոչուի ծանօթ հայասէր Բէյիտ Աբիգի փաշան։

ՍՊԱՆ ՍՊԱՑ ՄԸ ԿԸ ՎԻՐԱՒՈՐԻ

Ալպանացի ապստամբներէն հա իւրապետ Բիզա պէյ Եռգովայի մէջ կախած է սպայ Խայրի պէյը։

ԸՆԴՀ. ՆԵՐՈՒՄԸ

ՎԵՐԶՆԱՊԷՍ ՈՐՈՇՈՒԱԾ

Նախարարաց Խորհուրդը երէկ նիստ գումարեց Բ. Դրան մէջ, Նախագահութեամբ Վարչապետ Զազի Մուխթար փաշայի։ Այս նիստին մէջ խորհուրդը քննեց և վերջնականապէս որոշեց ընդհանուր նեղու

ՄԵՐՁԱԿԱՑ ԹԵՄԵՐ

ԹԻԲԷՊՕԼԻԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Բ.

Թրիպոլի գաւառակին ու�ը մասնաւոր տօնավաճառ չունի, ասիկա հարկադրած է ժողովուրդը՝ որպէսզի բարին ամբողջ նշանակութեամբ ըլլայ տնտեսագէտ — ինայող. զի չատ դիւրին գործ չէ տարին 12 ամիս ծովուն ալիքներուն հետ խաղալ, ձիւնին, բուքին, անձրեւին տակել և ամէն Բ. օր Էսպիէ, Դշ. օր Խալգավա և Շբ. օրեր ալ Էլէվի - կէօրիւլէ տօնավաճառի երթալ, երբեմն մահն իսկ առնելով, ու գալ ապրին մէկ մը ալ զեղխութիւնն ընել։ Այս տօնավաճառներէն դուրս երկրին խորերը ճամփեորդէի, եաչագլը աղաճի, եաղլը տէրէի, Գարզա տէրէի, Արսլանճըգ կամ Քէսէլէր Աղճէ Քիլիսէի, Գարա օվաճըգի, Զաղրագի և Իլիթ աղամ պարի մէջ ալ Ուր. Գշ. և Եշ. օրեր թէեւ ամառները և ուրիշ ատեններ տօնավաճառ տեղի կ'ունենան, բայց հեռաւորութեան և հաղորդակցութեան միջոցներու պակասութեան պատճառաւ գիւղաքաղաքէն օգտուողները ցանցառ են։

Թրիպոլիի ամբողջ գաւառակին օդն ալ ընդհանրապէս առողջ է, ջուրերը վրան գոյ, վէտ, պաղ և մաքուր են, որով և սեսակաւոր հիւանդութիւններ չկան։ Բայց բուն գիւղաքաղաքին խոնաւութիւնը չատ ըլլալուն ջերմէ, հարբուխէ, պաղառութենէ տառապողներ ու թոքախտէ մեռնողներ բազմաթիւ են։ Քաղաքին ջուրը նաւով երբեմն մինչև կ. Պոլիս կը փոխադրուի։ Մնուղը, մահէն չատ է և մինչեւ 80—90 տարի ապրողներ չատկան։ Կլիման ծովեզերքը լեռներէն աւելի բարեխառն է։ Հոս սեպտ. հոկտ. նոյմ. դեկտ. Աշուն է, Յունվ. փետր. Մարտ Զմեռ, Ապրիլ, Մայիս և Յունիս Գարուն, իսկ Յուլիս և Օգոստոս միայն Ամառ ու տարբ տաքութիւնն ալ հեղձուցիչ։

Գլխաւոր բերքերն են, կաղին, ընկոյզ, չոր լուբիա, բրինձ, եգիպտացորեն, ծխատոտ, կենդանիներու մորթ, ձկան իւղ, մեղրամոմ, կարագ, իւղ, բուրդ, տաղաձ, փայտ, ոչխարի և այծի մորթ, ամէն տեսակ միրգեր և բաղարեղէններու հետ կանանչ կաղամբի տերև. բանկիները կը չինեն դալ և չերեփ։

Դինին, գարին, ցորենը և հնձածը քիչ են Կաղին կ'ըլլայ տարին մինչեւ 80,000 կենդինար. ընկոյզ 60,000 օխա, լուբիա 100,000 օխա. միւսները չափաւոր կէլէվարա համանուն գիւղի լեռներէն բերելով Էսպիէի Արևելեան կողմը կը թափի Սեւ Ծով։ Եաղլը Տէրէ Թոխումլըգ գիւղի լեռներէն գոյանալով Էսպիէի Արևմտեան կողմը կը խառնուի Սեւ Ծով։ Այս երեք վտակները ջրերը ջաղացք կը դարձնեն, ատաղձ և վառելափայտ կը փոխադրեն ու կուտան իր հոմով նշանաւոր «Ալա Պալըգ» կոչուած ձուկը։ Մասնաւոր դասակարգ մը ձկնորսութիւն կ'ընէ նաև Սեւ Ծովու եզերքները և կ'որսայ չափազանց դլիին, որմէ իւղ կը հանեն։ Կ'որսան նաև Արքայաձուկ, Կէփալ, Վահանաձուկն, ստավրիտ։ սլականչ, ոսարէ և խամսի, չոր աղի տեղ ալ կը գործածեն։

Գլխաւոր բերքերն են, կաղին, ընկոյզ, չոր լուբիա, բրինձ, եգիպտացորեն, ծխատոտ, կենդանիներու մորթ, ձկան իւղ, մեղրամոմ, կարագ, իւղ, բուրդ, տաղաձ, փայտ, ոչխարի և այծի մորթ, ամէն տեսակ միրգեր և բաղարեղէններու հետ կանանչ կաղամբի տերև. բանկիները կը չինեն դալ և չերեփ։

Դինին, գարին, ցորենը և հնձածը քիչ են Կաղին կ'ըլլայ տարին մինչեւ 80,000 կենդինար. ընկոյզ 60,000 օխա, լուբիա 100,000 օխա. միւսները չափաւոր կէլէվարա համանուն գիւղի լեռներէն բերելով Էսպիէի Արևելեան կողմը կը թափի Սեւ Ծով։ Եաղլը Տէրէ Թոխումլըգ գիւղի լեռներէն գոյանալով Էսպիէի Արևմտեան կողմը կը խառնուի Սեւ Ծով։ Այս երեք վտակները ջրերը ջաղացք կը դարձնեն, ատաղձ և վառելափայտ կը փոխադրեն ու կուտան իր հոմով նշանաւոր «Ալա Պալըգ» կոչուած ձուկը։ Մասնաւոր դասակարգ մը ձկնորսութիւն կ'ընէ նաև Սեւ Ծովու եզերքները և կ'որսայ չափազանց դլիին, որմէ իւղ կը հանեն։ Կ'որսան նաև Արքայաձուկ, Կէփալ, Վահանաձուկն, ստավրիտ։ սլականչ, ոսարէ և խամսի, չոր աղի տեղ ալ կը գործածեն։

Գլխաւոր բերքերն են, կաղին, ընկոյզ, չոր լուբիա, բրինձ, եգիպտացորեն, ծխատոտ, կենդանիներու մորթ, ձկան իւղ, մեղրամոմ, կարագ, իւղ, բուրդ, տաղաձ, փայտ, ոչխարի և այծի մորթ, ամէն տեսակ միրգեր և բաղարեղէններու հետ կանանչ կաղամբի տերև. բանկիները կը չինեն դալ և չերեփ։

Դինին, գարին, ցորենը և հնձածը քիչ են Կաղին կ'ըլլայ տարին մինչեւ 80,000 կենդինար. ընկոյզ 60,000 օխա, լուբիա 100,000 օխա. միւսները չափաւոր

կը հրաւիրենք յարգոյ հասարակութիւնը ձմեռուան դէմ զինուելու համար անգամ մը դիմել մեր ներկայ մթերանոցները և փորձով հասկնալ վաճառատան ուղղամտութիւնը և անմրցելի գիները։ Վաճառատունս համայնքին ծառայութիւն մը ընելու համար տարբեր սակ մը ունի խիստ զեղչալ գրենով, գպրոցներու, հիւանդանոցներու և հանրային ծառայութեամբ զբաղող հաստատութիւններու եւ մանաւանդ ձմեռ եղանակին վառելիքի սղութեան ժամանակ սակառապետ ընտանիներու փոքրաքանակ գնումներ ընել տալով առանց ոնէ է զեղծումի։ Բերա, Գիւլիւք Բարմաք Գարու թիւ 33 և Գիւլիւք Բարմաք Գարու թիւ 38, 44, 46 մթերանոցները մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում։

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Աթոռի Հանգաստի Քօքի Փաստի եւ Պաթումի Քարիւղի

ՊԷՅԼԻԿՃԵԱՆ—ՏԷՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

ԸՆՏԻՐ ԱՊՐԱՆՔ, ՈՒՂՂԱՄԻՏ ՎԱՃԱՌՈՒՄ ԵՒ ԱՆԽԱՐԴԱԽ ԿՇԻՌ

ՏՈՔԹՈՐ ԵԴՈՒԱՐԴ ՇԱՀՊԱԶ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԱՉՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Բարիզի Բժշկական համալսարանի ակնաբուժական քլինիքին մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած և Բենդ-Վենի հիւանդանոցին մէջ երբեւ ակնաբոյժ երկար ժամանակ ծառայած և փորձառութիւն ձեռք անցուցած ըլլալով, մեծ խնամքով կը զբաղիմ աչքի ամէն տեսակ հիւանդութիւնները, ցիլերը (չաշը) կը չակէ առանց գործողութեան, և մինչեւ ցարդ Պոլսոյ մէջ չգործածուած Քրոֆ. Փավլի գործիքով կարճատեսներու և հեռատեսներու խիստ յստակ և փայլուն ցուցնող ակնոցներ կուտայ։ Սիգիլ զէն առաջ եկած աչքի հիւանդութիւնները երակներուն մէջ նորահնար դեղ մը ներարկելով արմատաքի կը դարմանէ։ Մեծ յաջողութեամբ և առանց ցաւ պատճառելու կը կատարէ քաթառաքթի (փէրտէ) և աչքի վերաբերեալ ամէն տեսակ գործողութիւններ։ տեսողութենէ զուրկ և ածեւ աչքերուն տեղ բնականին յար չև նման արուեստական աչքեր կը դնեմ։ Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, մինեւ կէս օր, Պահճէ Գարու, Հաճիրէ սիպիին դիմաց. Իսթիճեան դեղարանը, կէս օրէ վերջ Դերա, Շիտակ ճամբայ, Թաքսիի Ֆրանսական հիւանդանոցին կից անենին աքարթմանը Ուրբաթ օրերը յիշեալ դեղարանը կէս օրէ առաջ։ Իսկ Երեքշաբթի օրերը կէս օրէն վերջ իր արարթմանը ձրիաբար պատրաստ է դարմանելու աղքատ հիւանդները։

ՔԻԻՆԱՐՏ ԼԱՅՆ

ԵՄԵՐԻԿԱ ՀՈՐՍՈՒԿԷՍ ՕՐԷՆ

ՔԻԻՆԱՐՏ ԼԱՅՆ Անգլիական Շոգենաւային հսկայ ընկերութիւն, ընդմէջ, Լիվերբուլի, Թրէնթէի, Նաբոլիի, եւ Նիւ-Եորքի։

Կանոնաւոր մեկնումներ Պոլիսէն Աչխարհիս ամէն նաւահանգիստներու համար։

Ընկերութեանց Շոգենաւները օժտուած են անթել հեռագրով, ունին չորս պտուտակ, լուսաւորուած են ելեքտրականութեամբ։ Ճամբորդներու կը տրուին սքանչելի սնունդ, առանձին երկաթեայ մահճակալ, ձրի հիւանդանոց և բժշկական խնամք։

Կը յանձնարարուի ճամբորդել միայն «ՔԻԻՆԱՐՏ ԼԱՅՆ»ի նաւերով։

Որոնք Աչխարհի ամէնէն արագընթաց և հանգստաւէտ նաւերն են։

Ճամբորդներու և ապրանաց համար դիմեցէք։ — Ընկեռնուր Գործակալութեան Հասցէ։— Ղալաթիա 19-20 Խիւտավենտիկեար խան (առաջին յարկ) Ղալաթիոյ Մաքսին ճիշդ դէմը։

ԲՈԼՈՐ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ՄԱՆԱՆԱՃԻՒՂԵՐ ԲՈԼՈՐ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՍԻՆԿԷՐԻ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ

Խիստ հաստատուն չինուածքի եւ ամենաընտիր նիւթերէն

ԱՃԽԱՐՀԻՍ ԼԻՒՈՒՈՇ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՆ ԵՆ

Անմրցելի ընտանիքի և գործածողներու համար

ՍԻՆԿԷՐԻ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Բերա, Մեծ Փողոց, թիւ 343, Կալաթա Սինկէր խան և Դարաքէօյ թիւ 120։ Սուլթան Համամ, Սուլթան Պայազիտ և Ֆաթիհ Հաֆըզ Բաշա, թիւ 64։ Սկիւտար Զարչը պօյը թիւ 15։ Գալաթա քէօյ Մօտա ճատուխի։ Մաքրիքէօյ երկաթուղիի հրապարակը։ Պալաթ, Քէօրրիւ Պոյը, թիւ 113։ Պէշիկթաշ Շերքէթի նաւամատոյցին դիմացը։ Բանկալթի Թրամվայ ճատուխի թիւ 57։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Արեւելքի համար. — Կ. Պոլիս, Բերա Մեծ-Փողոց, 343

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂՄԵՐԷՆ ՊԱՇԱՆՋԵԼ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԸ

ՏՈՔԹՈՐ Պ. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Սրանց և կանանց ծննդաբերական և ԳԱՂՁԻԱԿԱՆ ԱՖՏԵՐՈՒ

Երկար տարիներ զանազան հիւանդանոցներու մէջ աշխատելէ յետոյ, իր սեփական փորձառութեամբը բժշկական նորագոյն մեթոդներով կարճ ժամանակի մէջ կը բուժէ ֆրանկիական, ներամիզուղիները, սերմնահոսութիւնը, անարկան անկարողութիւնները, բրսաթի եւ մրգամանի, ինչպէս նաև սեռամոլի, սրտի, թոքերու, աղիքներու և երիկամներու հիւանդութիւնները և զանազան յաճախ վերքեր։

Բացի կիրակէ, ամէն օր կէս օրէն մինչեւ երեկոյ կը գտնուի Սիրքէճի, Թրամվայ ճատուխի, չոգեկառքի ելքի դրան կից, իր մասնաւոր զբաղարանի մէջ։

ԱՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱՅՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ ՄԸ

ԱՆՈՐ ՈՐ ԿՈՐՈՒՑՈՒԾԱՔ Է ԻՐ ՖԻԶԻՔԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՆՈՒՑ ՀԱՄԱՐ ՈՐՈՆՔ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻՆ ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԵՆԷ, ես պատրաստած եմ դեղ մը, որ կը բերէ ուրախութիւն և յոյս։ Ես ունիմ հրաշալի դարման մը անոնց համար որոնց ջիղերը բոլորովին քայքայուած են գէշ ունակութիւններու հետեւանքով կամ անոպատ պարագաներու աղդեցութեան տակ։ Որպէս «ԱՄՐԻԹԱ» դարմանին հնարիչը՝ ես պարտք կը սեպեմ հնարաւորութիւն տալ ամէն մէկ անկարող և ջղային մարդոց փորձել զայն բոլորովին ձրիաբար, և երջանկութիւն անոնց որոնք լուսեւան կը տառապին։

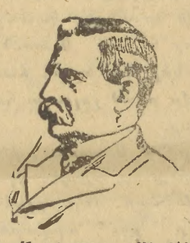

Իմ դարմանս բարիք մըն է տմէնուն, որովհետեւ ան կը վերականգնէ առողջութիւնը և ոյժը, բայց ժանեանդ պիտանի է հոն՝ ուր պէտք կայ զօրացնելու սեռական գործարանները, դարմանելով ամբողջ աղային սիսթէմը։ Ան կ'իրարկուի մեծ յաջողութեամբ հոն ուր անկարողութիւնը երեւան եկած է իբրև հետեւանք ոգեղից ըմպելիներու, ծխախոտի չարաչար գործածութեան, թղթախաղի, սեռական չափազանցութիւններու, ինչպէս նաև այնպիսի ծածուկ «գէշ սովորութիւններու որոնք վնաս կը պատճառեն սեռական կարողութեան։ Սեռական և ջղային սիսթէմի վրայ վնասակար ազդեցութիւն գործող գէշ սովորութիւններու թուին կը պատկանի նաև թանձր թէյի կամ սուրճի չարաչար գործածութիւնը, մնունդի պակասութիւնը, և այլն։ Անոնցմէ յատերուն, որոնք թէև այժմ կանոնաւոր կեանք կը վարեն, բայց ուրեւայն կը տառապին պատանեկութեան սխալներէ, իմ դարմանս յուսով կուտայ այն երջանկութիւնը, որուն կը ձգտին այնքան բուռն կերպով։

«ԱՄՐԻԹԱ»ն պիտանի է ամէն տարիքի մարդոց համար։

«ԱՄՐԻԹԱ»ն աղբիւրն է ապաքինման։

Ան ուժ կուտայ սեռական գործարաններուն, նոր կենսականութեան մը համար։ Ան անհաճոյ նշանները, որոնք երեւան կուգան անկարողութեան հետեւանքով, բոլորովին կ'անհետանան, յի միտ այլեւ ծանրութիւն մը զլխուն մէջ, անհանգիստ քուն, առուղութիւն կը ներշնչէ։ Ով որ յուսահատութեան մէջ ինկած է, կրնայ գրել ինձ, կատարելապէս վստահ ըլլալով թէ ես պիտի դրկեմ իրեն այն դարմանը որ նորէն ոյժ և կարողութիւն պիտի պարգեւեն իրեն։ Այդ դարմանին գործածութեան շնորհիւ դուք ձեզ 10էն 30 տարի աւելի երիտասարդացած պիտի զգաք։ Ով որ իրեն դիմէ կրնայ վստահ ըլլալ թէ լիովը քարէթի վերաբերումի մը պիտի հանդիպի իմ կողմէս։ Պէտք է միայն նամակ վիճարել, ներփակելով երեք հատ մէյմէկ դահեկանոց նամակագրոյժ (փուլ) թղթատարի ծախքերու համար։ Ես կը դրկեմ փորձի համար «ԱՄՐԻԹԱ», խնամքով փաթթուած, այնպէս որ ոչ ոք կրնայ իմանալ թէ ինչ է ձեր ստացածը։ Ինձ ուղարկուած բոլոր նամակներուն գաղտնապահութիւնը կ'ապահովեմ։

Մի՛ դատապարտեք և արհամարհանքով մի՛ վերաբերիք դէպի իմ առաջարկս, այլ փութացէք օգտուիլ պատեհ առիթէն, դարմանուելու համար։

Քարթեր կ'ըսէ. «Ապէս մի՛ տառապիք, դրեցէ՛ք ինձի, և կը ստանաք այն՝ ինչ որ կը փնտռէիք»։

Հասցէ՝

ԿՕՐՆԵԼԻՕ ՔԱՐԹԷՐ. Հատուած. Թիւ 5. Ղալաթիա, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, 4, Կ. Պոլիս։

Տ՞ՈՔԹ. ԱՐԱՄ ՈՒՆՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ ՈՒ ԿՈԿՈՐԴԻ

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Բերա, Շիտակ ճամբայ, Թաքսիմի ֆրանսական հիւանդանոցին մօտ, 52 թիւ արարթմանը

Բարիզի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով՝ էլեկտրական նուրեանս ու ցարդ Պոլսոյ մէջ չգործածուած «տաք օդի, տիաթերմեսսիի, եօզոֆուսսիոնի» ու ամէն նորահնար մեթոդներով մեծ յաջողութեամբ կ'դարմանէ խուլութիւնը, գլխու պտոյտ ու հինցած ցաւերը, ականջի խժալն ու ականջի, քիթի, բերանի, կոկորդի ու խռչակի ամէն տեսակ հիւանդութիւններ։ Նամանաւանդ երեսի ու քթի վրայ ծնունդներ, որոնք ցարդ անբուժելի նկատուած էին։ «Ատաք գործողութեան», կոտարելագործ կ'չակէ նորահնար գործիքով մը, որու, շնորհիւ բարդուած այդ կարգի հիւանդներու Եւրոպայի մէջ բժշկուած ըլլալը կ'ապացուցանէ։ Վիրի ու գլխու վրայ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ և աղայոյ կոկորդի նշիկները (պատէմիկ) կը հանէ առանց արիւնահոսութեան, իր մասնաւոր գործիքովը։ Հիւանդ կ'ընդունի մինչեւ կէս օր, Պահչէ Գարու, Հաճիրէ Սիպիլի դէմ Աբիկ Իբիճեան դեղարանը, իսկ կէս օրէ վերջ իր տունը։ Հինգշաբթի օրերը կէս օրէ վերջ իր տունը գիժող ամէն հիւանդները, իսկ վճարեալ աղքատներն ամէն օր պատէ ձրիաբար դարմանելու։

ԳԱՂՁԻԱԿԱՆ ԱԽՏԻ ՄԷԿ ԱՆԴԱՄԷՆ ԲՈՒԺՈՒՄ

Տ՞ՔԹ. Գ. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ

Բրոֆէսոր Երլիխի վերջին անգամ գրուած 606 Սալվարսան դեղերով կատարելագործեալ կը բուժէ հին և նոր գաղտնի ախտերը, միդիայն մէկ ներէզքսիոնով։ Նաև կարճ ժամանակի մէջ կը դարմանէ ջերմամիզութեան, միզամանի և երիկամունքի եւ բրսաթի հիւանդութիւնները, ինչպէս նաև առնական անկարողութիւնն բոլորովին նոր մեթոդներով։ Իրեն դիմող հիւանդները կ'ընդունի ամէն օր իր գրասենեակին, Սիրքէճի, Թրամվէյի ճամբուն վրայ Ֆէպուս լուսանկարչատան առաջին յարկը։ Մանաւանդ.—Ամէն տեսակ գործողութիւններ մեղանչքի և արգանդի հիւանդութիւններու և մանաւանդ խնամք։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ

Մասնաճիւղ Ղալաթիոյ. — Գանձանոց խան։

Պոլսոյ գործակալութիւն. — Գոմբիրճիօղլու բանտին դիմաց Ակիր էֆ. Փիլիթիանի փողոց։

Պոլսոյ գործակալութիւնը, Ղալաթիոյ մասնաճիւղին նման, կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններ։

Գործակալութիւնը կը կատարէ նաև գանձումներ Թուրքիոյ բոլոր գաւառներուն, ինչպէս և արբանեակներ։

ԿԸ ՂՐԿՈՒԻ ՁՐԻԱԲԱՐ

ԴԵՂ ԱՐԱՆ

ՄԻՇՐԱՆ ԳԱԼԷՄՔԵԱՐԵԱՆ

Բերա, մեծ փողոց Ազա. ճամբի դիմացի կարգը, թիւ 117

Երկար տարիներէ ի վեր ունեցած փորձառութենէս լիապէս հաստատուած եմ որ դեղարան մը կրնայ յաջողիլ այն պարագային՝ երբ ուղղամտութիւն, ճշտապահութիւն և աչալուրջ հսկողութիւն կը տիրեն ամէն գործառնութեանց մէջ, փութացնելու համար հիանդին ապաքինումը։

Կը մաղթեմ որ երբեք չհիանդանաք, բայց եթէ երբեք պէտք ունենաք ոնէ է դեղագիրի մը պատրաստութեան, հաճեցեք դիմել մեր նոր Դեղարանը, ուր պիտի գտնէք արուեստին ամենանուրբ պահանջումներու համաձայն դեղերու խղճամիտ պատրաստութիւն դեղերուն ամենէն թարմը և ընտիրը դեղերու ամենէն ժամանը։

Անձնապէս ալ համոզուելու համար այս ճշմարտութեան, կը բաւէ անգամ մը միայն այցելել դեղարանս։

Մեր գաւառացի հայ ազգակիցներուն դարմանումի համար մասնագէտ առաջնակարգ բժիշկներու պէտք ունեցողներուն ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի երբ դան մեր դեղարանը։

Զուիցերական պատուաստի ժամանում չորքշաբթի 2 անգամ.

Տրամադրելի վիպասալ հիւանդապահուհիներ

Քիչ ատենուան մէջ յարգոյ հասարակութեան ծանուցանենք զանազան դեղերու գներու նոր ցանկը։

ԿԷՏԻԿ ՓԱՇԱ, ՊԱԼԻ ՓԱՇԱ ԵՕԳՈՒՐՇՈՒ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

Վ. Ա. ՀՐԱՄ Ա. ՍԱՏՈՒՐԵԱՆ

այս դեղարանը որ հասարակութեան վստահութեանը արժանացաւ, ժամանակորապէս դեղերու խիստ թարմութեան, դեղագիրներու ճշգրիտ պատրաստութեան համար, այս անգամ իր յաճախորդները զոհ ձգելու նպատակով բերել տուած է «Էկզը» մարքայով ՄԻՋԱՏԱՍՊԱՆ ամենաազդեցիկ փոյն, որ մէկ անգամէն իսպառ բնաջինջ կ'ընէ վնասակները։

ԳԻՆԵՐԸ ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ԵՆ

ԿԸ ԲԱՒԻ ԱՆԴԱՄ ՄԸ ՓՈՐՁԵԼ.

ՄՆՕԹ. — Այս դեղարանը կը յաճախեն փորձառու բժիշկներ և կը դարմանուին հիւանդներ մասնաւոր սենեակի մը մէջ։ Հինգշաբթի կէս օրէ վերջ և չորեքշաբթի կէս օրէ առաջ ձրի դարմանում։

Դեղարանս բոլոր դեղերը զուտ անգլիական և գերմանական են, պատրաստուած՝ դեղագործական արհեստին վերջին մեթոդներու համաձայն։

Դեղարանս ունի ճոխ մթերք մը գոնեաքներու, օտար քսակներու, ակռայի փոշիներու և վրձիններու, քսիքսիայի հիներու։ Կայ նաև «Ֆրանսին», որ միակ դեղն է գլխու թեփերը անհետացնելու և մազերը աճեցնելու, գին 5 ղրուշ։

Գիշերային սպաս

ՏՈՔԹ. ԹԱՆՃԱԵՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԱՐՏԱՔԻՆ, ԾՆՆԴԱՄԱՁԱԿԱՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԱՖՏԵՐՈՒՆ

Նախկին Օգնական ուսուցիչ Օսմ. Բժշկ Հաւաքարանի

Գիտական ամենավերջին մեթոդներով կարճ ժամանակի մէջ կը դարմանէ ամէն տեսակ մորթային, ծննդամիզական և կանանց տեսերը, ջերմամիզութիւն երիկամներու, միզամանի եւ ազի հիւանդութիւնները, եղեկարտութեամբ՝ սերմնահոսութիւնը, անկարողութիւնը, երաս զգայնութիւնը. — (606)ի ՍԱԼՎԱՐՍԱՆԻ ՆԵՐԱՐԿՈՒՄՆԵՐՈՎ ԵՒ ԱՁԼ ՄԻԶՈՑՆԵՐՈՎ ՖՐԱՆՆԿԵԱՆԻ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ. Մեղարան, խուիսի, քիմիական և մանրէաբանական քննութիւն։ Դարմանատունն է Գալատա, փօսթանէկին դէմ Սենէնեան դեղարան ամէն օր, կէս օրէն վերջ և երեկոները Գում Գարու, Լ. Գեորգեան դեղարանը։

ԱՂՋԻԱՆՆԵՐԸ ՁՐԻ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ—ԴԵՐՁԱԿ

ԵԴՈՒԱՐԴ ՏԱՆՑԻԿԵԱՆ

ՊՈԼԻՍ, ՃԷԼԱԼ ՊԷԳ ԽԱՆ, ԹԻՒ 26, ՕՌՕՁՏԻՊԱՔԻ ԴԷՄԸ

Ամէն անոնք որ կ'ուզեն ճաշակաւոր հագուիլ, թո՛ղ փութան դիմել Եդուարդ Տանցիկեանի գործատեղին, ուր հաստատ են արդէն ընակիր կերպասներ և ուր կը պատրաստուին ճաշակաւոր և անթերի հագուստներ, ամենավերջին նորաձեւութեանց համաձայն։

Առաջին այցելութիւն մը պիտի բաւ դարձեալ մը կազմել այս նոր հաստատութեան ճաշակի գերազանցութեան վրայ։

Դիմեցէք Գոչիս, Ճէլալ պէյ խան, թիւ 26։

ՏՕՔԹԷՕՐ Հ. ԻՆԿԻԼԻԶԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Մանդամիզական և վէնէրական հիւանդութեանց

Գիտական ամենավերջին մեթոդներով կը դարմանէ հին և նոր ջերմամիզութիւնը, դժուարամիզութիւնը, սերմնահոսութիւնը, նոյնպէս միզամանի, երիկամունքի և բրսաթի հիւանդութիւնները։ Իսկ ֆրանկիական ամէն տեսակները կարճ ժամանակի մէջ հինգնիլ կը բուժէ։ Հիւանդ կ'ընդունի, բայց կիրակէ, ամէն օր Գալատէ Գարու, Գոզոչանէին դէմ, Սթանպոլ խան, թիւ 8, իր մասնաւոր դարմանատան մէջ։

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԵՐԸ ՁՐԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՁՐԻ

ԵՐՄԵՆԱԿ ՇԱՔՈՒՊ

Պոլսոյ փաստաբանական ժողովի անդամ

Կ'ընդունի Հուքուք, Թիճարէթի, ձեռքի, Ճիմայէթի, Եերիի և Ամուսնական ամէն տեսակ գործեր, որոնք կը վարէ կատարեալ ձեռնասունութեամբ, ջանասիրութեամբ և արագութեամբ։ Կը խնդրուի պայմանագրութիւններ և պայմանական գրութիւններ։ Դատաւորներէ խրկուած նեմէկներով թէ դիրքի որոշումներ կը հաղորդէ անմիջապէս, կանխիկ կէս ոսկի վարձքի փոխարէն։ Մօտակայ գաւառներնի ալ կ'այցելէ գաղտնի խնդիրներու համար մասնաւոր հրաւերով։

Հասցէ Կ. Գոլիս, Գալէնի Գարու, Սթանպոլ խան, թիւ 13։